

Møte onsdag den 26. januar kl. 10

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr. 39):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 9)
2. Referat

Presidenten: Representanten Bjørn *Hernæs*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra den norske delegasjon til Europarådets 2000-seksjon, 1. del, i Strasbourg, undertegnet av delegasjonens leder, stortingsrepresentant Tom Thoresen. Søknaden gjelder permisjon for representantene Aud *Blattmann*, Lars *Rise*, Jan *Simonsen*, Anita *Apelthun Sæle* og Tom *Thoresen* i tiden fra og med 26. januar til og med 28. januar.
 - fra Senterpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Anne Enger *Lahnstein* i tiden fra og med 26. januar og inntil videre.
- Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget.
- Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Hordaland fylke, Kurt-Arne *Langeland*, foreligger søknad om å bli fritatt for å møte under representanten Anita *Apelthun Sæles* permisjon i tiden fra og med 26. januar til og med 28. januar, på grunn av sykdom.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Vest-Agder fylke: Rolf Terje *Klungland*

For Akershus: Tron Erik *Hovind*

For Hordaland fylke: Kari *Sørheim*

For Oslo: Ann Kathrine *Tornås*

For Rogaland fylke: Torill Haaland *Horpestad*

For Østfold fylke: Morten *Olsen*

3. Ann Kathrine *Tornås* innvelges i Lagtinget for den tid hun møter for representanten Lars *Rise*.

Presidenten: Rolf Terje *Klungland*, Tron Erik *Hovind*, Kari *Sørheim*, Ann Kathrine *Tornås*, Torill Haaland *Horpestad* og Morten *Olsen* er til stede og vil ta sete.

Fra Statsministerens kontor foreligger følgende brev til Stortinget, datert 21. januar 2000:

«I statsråd for H.M.Kongen holdt på Oslo slott 21. januar 2000 kl. 1100 er bestemt:

Statsråd Peter Angelsen gis etter søknad avskjed i nåde fra embetet som medlem av Kongens råd med virkning fra fredag 21. januar 2000 kl. 1400.

Adm. dir. Lars Peder Brekk utnevnes til embetet som medlem av Kongens råd og overtar styret av Fiskeridepartementet med virkning fra fredag 21. januar 2000 kl. 1400.

Statsråd Kåre Gjønnes oppnevnes som Norges representant i Nordisk Ministerråd med den særlige oppgave å ha ansvaret for samordningen av nordiske samarbeidsspørsmål.

Statssekretær Terje Lorentz Magnussen gis etter søknad avskjed i nåde fra embetet som statssekretær i Fiskeridepartementet med virkning fra fredag 21. januar 2000 kl. 1400.»

Presidenten foreslår at det refererte brevet vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg tillater meg å foreslå Ursula Evje.

Presidenten: Ursula Evje er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Ursula Evje anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Representanten Siv Jensen vil framsette et privat forslag.

Siv Jensen (Frp): På vegne av stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Jan *Simonsen* og meg selv vil jeg sette fram forslag om å be Regjeringen skjerpe håndteringen av menneskesmugling.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Magnhild Meltveit Kleppa
- statsråd Dagfinn Høybråten
- statsråd Åslaug Marie Haga

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg.

Vi starter da med første hovedspørsmål, som vil bli stilt av representanten Per Sandberg.

Per Sandberg (Frp): Jeg vil gjerne få lov til å stille spørsmål til kulturministeren.

Tre ulike kulturprosjekt i Iran er til vurdering i Utenriksdepartementet. Det er et utvekslingsprosjekt med kvinnelige malere, koreografen Jo Strømgrens mulige deltakelse ved en festival og fremvisningen av Juni Dahrs forestilling «Ibsens kvinner». Dette kommer som et initiativ etter at Utenriksdepartementet i 1998 signaliserte at norske kulturarbeidere var hjertelig velkomne til å søke om penger til fremstøt overfor Iran. Foreløpig er det ikke brukt noe fra UD's pengesekk til fremming av norsk kultur i Iran. Men dette ser altså ut til å skje nå. Vet statsråden hvor mye midler UD har tenkt å bruke til et slikt prosjekt, og hva mener statsråden generelt om å fremme norsk kultur i Iran?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Jeg skylder å gjøre oppmerksom på at vi har en arbeidsdeling mellom Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet som tilsier at Kulturdepartementet har ansvar for kulturen i Norge og i de nordiske land, og at kulturaktiviteter utenfor Norden tilligger utenriksministeren.

Når det er sagt, er det riktig som representanten Sandberg sier, at det kan synes som at det ligger an til at det nå gjennomføres kulturtiltak i Iran. Det har vært en diskusjon om dette tidligere. Mitt utgangspunkt er at jeg legger til grunn Utenriksdepartementets vurderinger i forhold til om kulturaktiviteter i Iran bør foregå, og vurderingene i Utenriksdepartementet er at det er tillatelig ut fra den utviklingen som dog har funnet sted i Iran. Rent prinsipielt vil jeg si at det selvsagt er situasjoner og det eksisterer land hvor kulturaktivitet og kulturutveksling kan være uheldig, fordi det kan være slik at kulturutvekslingen virker regimeunderstøttende, og det finnes land i verden hvor vi ikke ønsker å bidra til regimeunderstøttelse. Men, som sagt, i forhold til den konkrete saken når det gjelder Iran, legger jeg til grunn de vurderingene som er gjort i Utenriksdepartementet.

Per Sandberg (Frp): Jeg takker for svaret. Jeg ser også at lederen i Norges Kunstnerråd mener at norske kunstnere som reiser til Iran, må uttrykke seg kritisk til fatwaen mot Salman Rushdie og vurdere de etiske sidene ved å besøke et regime som tidligere har dømt en kunstner til døden. Vi kjenner alle til Norges forhold til Iran, som kulturministeren også var inne på, særlig etter at Khomeini utstedte dødsdommen over Salman Rushdie. Men av hensyn til et konservativt muslimsk samfunn må altså de norske forestillingene som skal fremme norsk kultur, redigeres for å tilpasses forholdene i det muslimske samfunnet. Bli det norsk kultur som fremmes i disse prosjektene når de blir redigert på denne måten? Mener virkelig statsråden fortsatt at norske skattebetaleres penger skal brukes til å sende kunstnere for å opptre i et samfunn av denne arten? Finner statsråden ingen betenkeligheter ved det? Fremskrittspartiets syn på dette er selvfølgelig at dette skulle det ikke blitt noe av.

Statsråd Åslaug Marie Haga: I kulturutvekslingsammenheng kan man operere med veldig ulike tiltak. I en situasjon hvor vi snakker om enkeltkunstnere som vil

dra til et land som Iran og presentere sin kunst og hente inspirasjon fra miljøer i landet som kan gi slik inspirasjon, ser jeg det som mindre problematisk enn at man gjennomfører store tiltak, som som sagt kan virke regimeunderstøttende. Så er jeg klar over at det finnes noen grenser her, og de må man vurdere i hver enkelt situasjon. Men jeg vil ta avstand fra at man skal redigere de holdninger og synspunkter som skal bli fremmet. Noe av styrken vil jo nettopp være at kunstnerne vil kunne gjøre det klart hva som er deres holdning, også til spørsmål som inkluderer fatwaen.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Asmund Kristoffersen (A): Spørsmålet går til helseministeren.

Svært mange av landets sykehus planlegger nå svære kutt i tilbudet til pasientene, noe som Stortinget forutså ville skje med Regjeringens budsjettpropplegg. Derfor sa et enstemmig storting at Regjeringen raskt måtte komme til Stortinget med forslag om styrking av driften, og at dette ikke kunne vente til revidert nasjonalbudsjett til våren, altså i mai–juni. Dokumentasjonen på at det går så galt som vi forutså, er dessverre overveldende. I Sunnmørs-posten for i går stod det: «Ubalansen lik drifta av to sjukehus.» Dette skyldes delvis underfinansiering av pasientbehandlingen. Er ikke helseministeren bekymret for at den planlagte nedlegging av avdelinger, avlysninger av planlagte behandlinger og operasjoner og kutting av grunnleggende tilbud til pasientene vil svekke vårt helsevesen vesentlig?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Svaret på representanten Kristoffersens spørsmål er ja. Derfor arbeider jeg helt i tråd med det et samlet storting var enig om den 14. desember i fjor, da vi behandlet budsjettet for 2000. Det skjer gjennom et nært samarbeid med Kommunenes Sentralforbund, med regionsykehusene og sykehuseierne for øvrig, og vi trekker inn forskningsmiljøer og legger til grunn regnskapsmateriale som etter hvert kommer fra fylkeskommunene. Denne prosessen er i meget godt gjenge, og jeg tar sikte på å fremme en proposisjon for Stortinget i god tid før revidert nasjonalbudsjett, slik jeg lovte i budsjettdebatten. Det dokumentet skal gi det nødvendige grunnlaget for at siktemålet som har ligget i budsjettet hele tiden, om en fortsatt vekst i pasientbehandlingen, skal kunne opprettholdes.

La meg også si at når det gjelder de konkrete forhold som representanten Kristoffersen viser til, har vi tilsynsmyndigheter som systematisk skal følge utviklingen ved sykehusene og si fra dersom utviklingen overskrider de grenser for forsvarlighet som er fastsatt i loven. Det gjelder også fylkeslegen i Møre og Romsdal.

Asmund Kristoffersen (A): Jeg må tillate meg å minne helseministeren om at raskt er raskt, og når en ikke kan vente til revidert nasjonalbudsjett, betyr jo det at dette må legges fram langt tidligere. Det kan umulig

være slik at departementet har så dårlig oversikt over utgiftssiden ved sykehusene at en trenger så lang tid på å dokumentere hva som faktisk trengs av penger for å sikre det Stortinget sa om 2 pst. vekst i pasientbehandlingen.

Jeg har med stor overraskelse registrert at statsminister Bondevik i et intervju i jula i en avis i Møre og Romsdal sa følgende:

«Jeg ser sjukehusenes behov, men saka kommer først opp i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett til våren».

Dette er sterkt i strid med det Stortinget har sagt, og jeg må igjen utfordre helseministeren: Når har Regjeringen tenkt å følge opp Stortingets enstemmige vedtak om en rask behandling – og lenge før revidert nasjonalbudsjett?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har til hensikt å følge opp det jeg sa i Stortinget, og som også var sterkt understreket fra Arbeiderpartiets representanter i debatten. Representanten Øyangen sa:

«Statsråden har nå varslet at han kommer tilbake til Stortinget med en redegjørelse, slik Stortinget har bedt om. Et par partier har sagt at det må skje i løpet av mars. Jeg vil understreke at også for Arbeiderpartiet haster dette».

Svaret mitt på tilleggsspørsmålet er at den egne saken som Stortinget har bedt om, kommer i løpet av mars, slik flere i debatten tok opp.

Presidenten: Det bli oppfølgingsspørsmål – Harald T. Nesvik.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil for det første si at i Sunnmørsposten samme dag som Asmund Kristoffersen viste til, står det følgende:

«Må gjøre det umulige».

Det er sykehusdirektøren ved Sentralsjukehuset i Møre og Romsdal som gir uttrykk for dette.

Her må man velge mellom hva man skal gjøre for å prøve å få et fylkesbudsjett i balanse. Kvinneklubben ved Sentralsjukehuset står for nedleggelse hvis man ikke klarer å finne andre innsparingstiltak ved dette sykehuset.

Spørsmålet mitt til helseministeren er som følger: Selv om man kommer i mars med disse pengene som helseministeren viser til, vil det da være nok til at de enkelte sykehus kan opprettholde driften sin på et forsvarlig nivå, eller vil man nok en gang komme i den situasjon at det ikke er nok penger til bl.a. å kunne drive kvinneklubben ved Sentralsjukehuset i Møre og Romsdal?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg fastholder det jeg hele tiden har sagt, at denne gjennomgangen som vi nå gjør, og som Stortinget har bedt om – og som vi gjør til punkt og prikke, slik man ble enig om i desember – bl.a. har som siktemål at man skal klarlegge grunnlaget for det som var forutsetningen i budsjettet for 2000, nemlig en fortsatt vekst i behandlingsaktiviteten på 2 pst. Og en vekst i behandlingsaktiviteten innebærer jo ikke en re-

duksjon i behandlingsaktiviteten, slik representanten Nesvik viser til.

Fylkeskommunene må forholde seg til Stortingets behandling av statsbudsjettet og til de signaler som ble gitt der, og de må legge sine planer i henhold til det. I det budskapet ligger det også en klar forpliktelse fra Stortingets og Regjeringens side til å foreta denne gjennomgangen med det siktemålet at den tilsiktede aktivitetsvekst skal kunne oppnås.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo – til oppfølgingsspørsmål.

Olav Gunnar Ballo (SV): Man er kommet i en bordet fanger-situasjon når det gjelder sykehusene og tilførsel av ekstra ressurser til dem, og det er åpenbart at her er det nødvendig å ta et krafttak. Det vil også SV være enig i.

Man ser likevel en sammenheng med kommunehelsetjenesten og stor mangel på primærleger i en rekke norske kommuner. Man ser også at det har vært reduksjon i tilbudet bl.a. når det gjelder sykestueplasser eller akuttbehandlingsplasser ved sykehjemmene. Og her synes det å være en åpenbar sammenheng. Man ser det f.eks. i forbindelse med influensaepidemien at mange har måttet bli innlagt på sykehus for å få behandling der, der man under andre omstendigheter kunne ha foretatt behandlingen ute i kommunene, av kommunelegen, og ved akuttsplasser ved sykehjem eller ved sykestueplasser.

Mitt spørsmål til helseministeren er: Selv om man nå må ta et krafttak for sykehusene for å få rettet opp i denne krisen, ser helseministeren en sammenheng med manglende ressurser i kommunene, og at det vil være nødvendig også for å løse kriser ved sykehusene å få til et løft innenfor primærhelsetjenesten på sikt?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er klart at det er en nær sammenheng mellom det å ha en god primærhelsetjeneste og det at sykehusene fungerer godt. Det er bl.a. viktig for selve den portåpnerfunksjonen som primærlegetjenesten har inn mot sykehusene. Det er viktig for å sikre at behandling skjer på lavest mulig effektive nivå og for at vi ikke må ty til sykehusbehandling av mangel på adekvat tilbud i primærhelsetjenesten når det er det som er det riktige. Det er også viktig i forhold til det forebyggende arbeidet, og derfor vil vi sette mye inn på at primærlegetjenestens behov og primærhelsetjenestens behov blir godt ivaretatt gjennom den reformen som vi nå planlegger i legetjenesten, gjennom personelltiltak og gjennom den meldingen om hele akuttkjeden som vi planlegger å legge fram for Stortinget i vår.

Presidenten: Vi går da videre med hovedspørsmål.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg har et spørsmål til helseministeren.

I går var det igjen et oppslag i Aftenposten om den alvorlige og uholdbare situasjonen for syke og for tidlig fødte barn, spesielt i østlandsområdet. En mor ble fraktet

med helikopter fra Rikshospitalet til Haukeland Sykehus, hvor hun ble forløst ved keisersnitt. Etter to dager ble mor og barn sendt tilbake til Ullevål, men på grunn av plassmangel ble de fraktet videre til Lillehammer sykehus. Hun måtte altså innom fire sykehus og reise 1 300 km før hun fikk et tilbud.

Sist onsdag tok jeg også opp dette spørsmålet med helseministeren. Mitt spørsmål er hva som kom ut av det møtet som helseministeren viste til. Og når kan helseministeren garantere at gravide med komplikasjoner ikke lenger blir kasteball mellom sykehusene?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Den situasjonen representanten Sjøli beskriver, er ikke verdig vårt helsevesen. Derfor har jeg også grepet fatt i den fra sentralt hold.

Det var i går et møte mellom alle berørte parter: de to helseregionene dette berører, regionsykehusene og de fylkeskommunale myndigheter. På dette møtet ble man enig om å sette inn det man kan på kort sikt i forhold til å intensivere det pågående samarbeidet for å utnytte tilgjengelig kapasitet i helseregionene på tvers av fylkesgrensene, og videre prioritere arbeidet med å rekruttere pleiepersonell – som er en del av problemet både i Norge og i utlandet – inn mot de aktuelle sykehusene. Dernest ble man enige om å sette ned to meget hurtigarbeidende grupper som innen 10. februar skal ha utredet for det første kapasitetsbehovet for intensivbehandling av nyfødte i de to helseregionene, og for det andre behovet for kompetanseoppbygging for sykepleiere ved nyfødteksjonene. Vi har videre lagt opp til at en raskt etter at disse arbeidsgruppene har sluttført sitt arbeid, som altså skal skje i løpet av 14 dager, skal ha et nytt møte i Sosial- og helsedepartementet for å ta stilling til de forslagene som disse arbeidsgruppene legger fram.

Vi har kommet i en slik situasjon fordi medisinen går fram med stormskritt og gjør det mulig å hjelpe så mange flere. Kapasiteten og kompetansebehovet har ikke fulgt med i samme grad, og det er vi nødt til å angripe langs flere linjer, slik jeg nå har skissert.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg takker helseministeren for svaret. Det er godt å høre at han nå har grepet fatt i situasjonen, og det er på tide. For det er lenge siden fagmiljøene slo alarm og sa at dette kommer til å få katastrofale følger hvis det ikke blir gjort noe.

Jeg vil gi honnør til helseministeren for at han setter verdiene i helsevesenet på dagsordenen, men det må være mer enn ord, og det håper jeg også nå at det blir. Jeg synes dette eksemplet som jeg nå har nevnt, og i tillegg det rystende eksemplet med vesle Mathias på to år som døde alene fordi foreldrene ikke fikk lov å være til stede da han døde, viser at verdiene ikke holder mål. Med bakgrunn i disse to eksemplene vil jeg spørre helseministeren hva han vil foreta seg i forhold til å sikre en etisk og faglig forsvarlig behandling fra helsepersonellens side på sykehusene våre.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er en høy faglig og etisk standard blant norsk helsepersonell, men vi får

eksempler som viser at det er nødvendig å løfte disse verdiene fram, og jeg deler fullt ut det engasjementet representanten Sjøli har, og det er grunnen til at jeg har lagt fram en melding om verdiene i helsetjenesten – nettopp for å løfte denne debatten og bidra både i helsetjenesten og i Stortinget til en bevisstgjøring rundt dette.

Men det må være mer enn ord, og det jeg skisserte i forhold til den konkrete saken, er handlinger med sikte på konkrete tiltak. Vi vil også fra departementets side vurdere behovet for å sette inn ekstra ressurser, f.eks. inn mot kompetansetiltak, hvis det er nødvendig, i den konkrete saken som representanten Sjøli reiste.

La meg avslutningsvis si at når det gjelder saken ved Rikshospitalet – uten at jeg skal gå inn i den konkret – så har Rikshospitalets ledelse og avdelingen som dette gjaldt, tatt skikkelig tak i dette, gått gjennom sine rutiner, vurdert hvordan en kan tilpasse de fysiske rammebetingelsene, som jo er ganske faste, slik at den type hendelser ikke skal gjenta seg.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Reidun Gravdahl (A): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til sosialministeren.

Stortinget har ved flere anledninger uttrykt bekymring for økningen i antall sjukmeldte og oppfølgingen av sjukmeldte. Ved behandlingen av atferdsmeldingen ble trygdeetatens ansvar for den tidlige oppfølgingen av sjukmeldte styrket. I 1993 ble etaten tilført 100 stillinger til dette arbeidet. I en undersøkelse fra Riksrevisjonen framkommer det at disse stillingene i mange tilfeller ikke er brukt som forutsatt, og at det har vært begrenset økning i bruken av graderte sjukepenginger og yrkesrettet atferding.

Mener statsråden at trygdeetatens oppfølging har vært i tråd med Stortingets vedtak og intensjoner, og hva mener statsråden kan og må gjøres for å følge opp de sjukmeldte på en bedre måte?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg deler representanten Gravdahl si bekymring omkring eit høgt sjukefråvær. Det er vanskeleg for den enkelte arbeidstakar som slit mellom sjukdom og arbeid, det er vanskeleg for den enkelte bedrift, og det er òg ei tyngjande utgift på eit statsbudsjett som ein gjerne skulle tøygt til så mange gode tiltak som mogleg.

Trygdeetaten har sin del av oppfølginga av den enkelte sjukmelde, og det er eit ansvar trygdeetaten deler med mange andre, både det ansvaret den enkelte sjukmelde har sjølv, det ansvaret arbeidsgjevarer har, og like eins arbeidsmarknadsetaten, legevsesenet osv. Trygdeetaten fekk tilført 100 stillingar. Riksrevisjonen har peika på – med bakgrunn i ei undersøking som departementet bestilte – at dei har brukt ca. 1/3 av desse stillingane i direkte oppfølging og vel 90 pst. langs den såkalla helseaksen. Ei sak om dette er no til behandling i Stortingets kontrollkomite.

Så spør representanten Gravdahl kva som elles kan gjerast for å følgja opp sjukmelde. I morgon opnar idé-

banken, som er eit initiativ frå sosialministeren; det er eit samarbeid med partane i arbeidslivet, og det er ein instans der det skal vera mogleg å melda inn alle dei gode forsøka på den enkelte arbeidsplassen som har medverka til redusert sjukefråvær. Det er òg ein instans der det er mogleg å henta ut dei gode døma for å medverka til redusert sjukefråvær.

Reidun Gravdahl (A): Jeg takker for svaret og vil gjerne gripe fatt i det sosialministeren sier om andre eksempler som kan brukes.

I Oppland har tre bedrifter sammen med LO, NHO, Arbeidstilsynet og Fylkestrygdekantoret satt i gang et prosjekt, kalt arbeidskontrakt, som har som målsetting å hindre utstøting fra arbeidslivet ved tidlig å fange opp arbeidstakere som er i faresonen for å bli sykmeldt. Hvordan ser statsråden på slike prosjekt, og vil hun gi sin støtte for å få slike prosjekt gjennomført?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: For meg høyrest dette dømet ut til å vera eit av svært mange gode døme som det nettopp er viktig å få formidla inn i idebanken og ut til dei andre bedriftene. Det er mi erfaring at det vert gjort svært mykje godt arbeid på den enkelte arbeidsplassen på dette feltet, og det er òg der innsatsen først og fremst må setjast inn.

Eg har sjølv hatt eit sterkt engasjement på dette feltet, både ved oppretting av idébanken og i forhold til eit offentleg utval, leitt av Matz Sandman, som skal leggja fram si innstilling 1. juni, og som skal sjå på tilhøva både når det gjeld uførepensjon og sjukefråvær. Ein viktig bit av deira arbeid er òg å sjå på kva som kan gjerast for eit betre arbeidsmiljø.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Erik Solheim (SV): Jeg skal få stille spørsmål til kulturministeren.

Når en 16-åring på et småbruk i Vestfold er i stand til å knekke de kodene som den internasjonale storindustrien har lagt an for å beskytte sine DVD-plater, tror jeg de fleste mennesker vil mene at det er den internasjonale storindustrien som har et problem. For jeg sitter igjen med en meget ubehagelig følelse av at Økokrim må ha for lite å gjøre når de tar fatt i en slik sak.

Jeg skal selvsagt ikke be verken kulturministeren eller Regjeringen om å overprøve Økokrim. Men jeg vil be kulturministeren redegjøre for Stortinget om hun vil ta initiativ til en gjennomgang av lovverket når det gjelder Internett og den moderne underholdningsindustrien, for å se på om lovverket som sikrer ytringsfrihet og demokrati, er sterkt nok, og for å se på om praktiseringen av lovverket tar tilstrekkelig hensyn til dette. Til nå har jo bl.a. Internett hatt et meget demokratisk preg, men presset for å legge dette innunder sterke kommersielle og maktmessige strukturer er stort, og det må unngås.

Statsråd Åslaug Marie Haga: Representanten Solheim påpeker en viktig sak. Som representanten forstår,

kan jeg ikke kommentere den aktuelle saken, fordi den er under politietterforskning.

Men generelt er dette et spørsmål som vi er opptatt av. Og ikke bare vi, man er det også i EU-systemet. Det pågår prosesser i EU for å utvikle et direktiv som skal gå på hvordan vi skal forholde oss til opphavsrett i informasjonssamfunnet. Det er en meget komplisert sak. Det jeg har lyst til å si, er at vårt utgangspunkt i dette arbeidet, som vi tillegger betydelig vekt – og jeg tror det er riktig å si at Norge er absolutt i forkant når det gjelder opphavsrett – og vårt anliggende som departement er å greie å balansere hensynet mellom rettighetshaverne på den ene siden og brukerne på den andre siden. Å finne den rette balansen her i et informasjonssamfunn er meget komplisert, men det er problemstillinger som man er opptatt av internasjonalt, og som vi følger meget tett opp.

Erik Solheim (SV): Alle erkjenner at det må være en opphavsrett, og at det er én sentral problemstilling.

Men det er minst tre andre problemstillinger som er like viktige: Det er den demokratiske problemstilling, nemlig å gjøre teknologien tilgjengelig for flest mulig og anvendelig for flest mulig, det er selvsagt forbrukernes interesse av å hindre utdige monopoler innen de nye formene for informasjonsteknologi, og det er også et fattigdoms- og tredjeverdensperspektiv; nemlig å sikre at land som ligger utenfor storindustriens virkeområde, får tilgang til slik teknologi. Alle disse tre må i hvert fall som et minimum veies opp mot opphavsretten, ja, de må veie svært, svært tungt i en slik vurdering.

Jeg vil be om at kulturministeren gjør greie for når hun eventuelt vil komme tilbake til Stortinget med en skikkelig vurdering og gjennomgang av dette, for dette er jo helt grunnleggende spørsmål for de nærmeste tiårene, ikke minst aksentuert av de gigantiske fusjonene som vi nå ser i amerikansk underholdningsindustri.

Statsråd Åslaug Marie Haga: Når det gjelder spørsmålet om demokrati, offentlighet og tilgjengelighet, er det nettopp et av konfliktområdene i det EU-direktivet som nå er under utarbeidelse, og hvor vi er i dialog med EU om problemstillingene knyttet til at vi mener det er elementer her som vil hindre offentlighet, altså at direktivet går for langt i retning av å beskytte rettighetshaverne på bekostning av offentligheten. Oppgaven vår blir å finne balansen, men det er det en stor diskusjon om.

Jeg anser at det vil være naturlig for meg å komme tilbake til Stortinget med denne saken når den har kommet lenger i EU-systemet. Saken ligger nå til rådsbehandling. Det er litt uklart hvor lang tid det vil ta å få den ferdigbehandlet der, men jeg anser det som naturlig at jeg kommer tilbake og orienterer om denne saken i forbindelse med slutføringen av direktivbehandlingen i EU.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg har et spørsmål til helseministeren.

Det har i de siste dagene framkommet opplysninger om at så mange som 30 pst. av mennesker med psykisk utviklingshemming kan være feilmedisinert. Det hevdes at mange blir gitt beroligende midler når det i realiteten er andre ting som feiler dem, som f.eks. magebesvær og forstoppelse. Dersom dette er riktig, er det meget alvorlig. Kan helseministeren bekrefte at det er slik, eller vil det bli satt i gang undersøkelser for å bringe på det rene om slike opplysninger medfører riktighet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: De vurderinger som nå gjøres som et ledd i evalueringen av reformen for mennesker med psykisk utviklingshemming, er viktige, fordi de vil gi systematisk kunnskap om hvordan reformen har slått ut både når det gjelder bolig og omsorg og når det gjelder behandling. For min del tar jeg alvorlig de signaler som er kommet, og som tyder på at vi ikke er gode nok til å gi noen av de svakeste det tilbudet som de har krav på. Jeg ser dette i klar sammenheng med utbyggingen av psykiatrien, som Stortinget er vel kjent med har vært et forsømt område, men som både regjering og storting har grepet kraftig fatt i. Vi er i gang med en åtteårig opptrapping av disse tjenestene. Jeg vil bruke den kunnskapen som kommer inn i forbindelse med evalueringen av PU-reformen, i innretningen av tiltakene når det gjelder satsingen på psykisk helsevern. For øvrig vil dette også bli fulgt opp fra sosialministerens side i evalueringen av sosiallovgivningen, som er relevant på dette området.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg takker for svaret. Jeg synes det er positivt at statsråden tar slike opplysninger på alvor og finner ut om det virkelig er slik. I kjølvannet av det svaret som statsråden gav, har jeg lyst til å spørre om det også kan være grunn til å se på forholdene for andre svake grupper når det gjelder slik feilmedisinering. Jeg tenker f.eks. på eldre med store sykdomsproblemer og andre grupper. Kan det i samme omgang være riktig å se på om dette også er tilfellet for de gruppene? Og vil helseministeren ta et initiativ for å se på også det?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Spørsmålet har egentlig to sider. Det ene gjelder pleie-, omsorgs- og behandlingstjenestene for svake grupper generelt, for eldre spesielt. Der vil jeg vise til at Regjeringen om kort tid vil fremme en stortingsmelding om omsorg 2000 som nettopp vil drøfte denne siden av saken.

Den andre delen av spørsmålet til representanten Arnesen går på feilmedisinering, på riktig bruk av medisiner. Det er et generelt spørsmål, som ikke bare går på disse spesielle gruppene, og som helsemyndighetene både har et våkent øye med og forbereder tiltak for å følge opp. Blant annet forbereder vi nå etableringen av en nasjonal reseptdatabase som skal styrke muligheten for å overvåke forskrivningen av medikamenter og dermed oppfølgingen av feilmedisinering.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo til tillegsspørsmål.

Olav Gunnar Ballo (SV): Det er all mulig grunn til å ta det på alvor hvis det er så mye feilmedisinering som det her er snakk om, og uansett bør man jo få kontroll med det.

Men en annen form for behandling knyttet opp mot gruppen psykisk utviklingshemmede er atferdsterapeutiske tiltak, som kanskje også til erstatning for medisiner er ment å virke korrigerende for på den måten å endre atferd. Dessverre er det sånn at en del av de atferdsterapeutiske tiltakene – kanskje ikke så rent få av dem – kan bære preg av overgrep. Det kan i hvert fall være vanskelig for annet helsepersonell enn de som sitter med kunnskap om atferdsterapeutiske tiltak, å klare å skille mellom fysiske overgrep og det som kanskje kan være nyttige tilnærminger. Når helseministeren er inne på at man også vil se på den medikamentelle siden, er man fra departementets side opptatt av konsekvensene av atferdsterapeutiske tiltak og eventuelt å regulere i lovs form de muligheter som foreligger for å bruke slike tiltak?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Vi har i den senere tid hatt en debatt om ulike atferdsterapeutiske metoder. Det har sågar vært en debatt som også har gjenspeilt seg i sosialkomiteens innstillinger. På dette grunnlaget har vi hatt en arbeidsgruppe som har vært oppnevnt av Statens helsetilsyn i nært samarbeid med departementet, for å vurdere disse metodene. Rapporten fra denne arbeidsgruppen har departementet nettopp fått. Vi har ikke rukket å ta stilling til den, men det jeg kan si, er at vi vil undergi den en bred behandling. Den vil bli sendt på høring i de berørte miljøer, og på det grunnlaget vil vi vurdere det spørsmålet som representanten Ballo her tar opp.

Presidenten: Da går vi videre med hovedspørsmål.

Ursula Evje (Frp): Jeg har et spørsmål til helsestatsråden.

Akershus har en meget stor underkapasitet på sykehussenger. Dette er velkjent. Situasjonen er fortsatt prekær, også når fylket kjøper alle de plassene det er mulig å få tak i andre steder. Med en raskt økende befolkning – spesielt gjelder dette eldre over 60 år – har en behov for å bygge et lokalsykehus i Follo. Follo sammen med nordre Østfold har ca. 130 000 innbyggere. Samtidig må en ha et godt fungerende sentralsykehus som gir et godt behandlingstilbud, og som også skal gi et opplæringstilbud for legestudenter og andre. Er statsråden enig i at et Follo sykehus må sikres en driftsøkonomisk hensiktsmessig størrelse, samtidig som SiA får muligheten til å gi et variert og godt tilbud bl.a. til studentene?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan ta stilling til sykehusutbygginger i milliardklassen i Stortingets spontanspørretime. Men det jeg kan si, er at det er lagt opp til en god prosess når det gjelder avklaring av de spørsmål som representanten Evje her stiller, mellom Akershus fylkeskommune, Østfold fylkeskommune og helseregionen.

Det er jo slik at når to fylkeskommuner planlegger sykehus i umiddelbar nærhet av hverandre, har vi mekanismer som skal sikre en god samordning av disse planene slik at de henger sammen. Derfor har det vært en forutsetning fra departementets side at Østfold og Akershus samordner sine planer nettopp slik at man kan få et solid driftsgrunnlag for de sykehusutbygginger som man til slutt blir enig om å vedta. Men dette får både jeg og Stortinget rikelig anledning til å komme tilbake til.

Ursula Evje (Frp): Jeg har et oppfølgingsspørsmål.

Det er riktig som statsråden sier – det var jo derfor jeg tok med nordre deler av Østfold i mitt spørsmål. Samtidig som en må ha et vel fungerende sentralsykehus som må gi et godt behandlingstilbud, er det kjent at underkapasiteten i helsevesenet i Akershus og det oppkjøpet vi i dag gjør, er betydelig. Akershus er altså det fylket som får de laveste overføringene fra staten. Ekstra vanskelig blir denne situasjonen fordi Sentralsykehusets bygninger, som ble overtatt av staten, forvitrer – dette fordi staten som byggherre valgte å ha salt i betongen.

Ser statsråden Akershus fylkeskommunes spesielle behov for ekstraordinær medvirkning fra statens side for å få realisert de nødvendige utbyggingene?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er vel kjent med Akershus fylkeskommunes stilling, både generelt økonomisk og på helsevesenets område, og har derfor stor forståelse for at fylkeskommunen har et behov for å utvide sin kapasitet når det gjelder sykehus. Men jeg vil fortsatt be om forståelse for at jeg ikke her kan behandle saker av en slik dimensjon som dette dreier seg om. Det skal jeg gjøre når saken kommer på mitt bord. Det jeg har medvirket til så langt, er en ryddig prosess der helheten i helsebudsjettet på Østlandet blir vurdert i forbindelse med disse utbyggingene. Og det skjer nå.

Dernest har jeg sterkt medvirket til at Akershus fylkeskommune og Sentralsykehuset i Akershus har fått et opplegg for reetablering av sin medvirkning til å skaffe landet flere leger. Det tror jeg har stor betydning framover.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jan Johnsen (H): Jeg har et spørsmål til helseministeren.

På tross av betydelig økt aktivitet går de fleste sykehus i underbalanse – det skjer selv om vi har fått en ny finansieringsordning. Dette resulterer i at sykehusene ser på nedskjæring og stengning av avdelingene som ledd i kostnadsutt.

Ser helseministeren den faren for forskjellsbehandling dette kan resultere i, og spesielt faren for at det kan gå ut over de eldre? Hvilke umiddelbare planer har helseministeren for å løse disse problemene?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først påpeke – for det blir ofte glemt i denne debatten – at innføringen av innsatsstyrt finansiering faktisk har tilført sykehusene

1,8 milliarder kr mer i løpet av den tiden som denne ordningen har fungert. Det har også bidratt til en helt annen incentivstruktur i helsevesenet, nemlig at det som før var lønnsomt, å ha lange ventelister, det er nå blitt ganske flaut, mens det å ha orden i sitt opplegg og faktisk behandle flest mulig pasienter, det er nå lønnsomt.

Når det er sagt, vil jeg vise til det jeg svarte på spørsmålet fra representanten Kristoffersen. Jeg er i gang med en fullstendig gjennomgang av sykehusøkonomien med sikte på å ivareta den forutsetning som lå i statsbudsjettet om en fortsatt vekst i aktiviteten og tilbudet, og jeg kommer til Stortinget med en sak om det i mars. Det er svaret også på representanten Johnsens spørsmål.

Jan Johnsen (H): Jeg har et oppfølgingsspørsmål.

Det siste eksempelet har vi fra Aust-Agder Sentralsjukehus, hvor det nå skal spares 20 mill. kr, og hvor de har planer om å stenge geriatrisk avdeling. I hælene på dette får vi gangpasienter, som sykehusene igjen blir bølslagt for.

Hvem mener helseministeren i realiteten skulle hatt bøkene? Og ser han det håpløse i situasjonen?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg kan ikke gå inn i den konkrete budsjettbehandling i hver enkelt fylkeskommune, men jeg forventer at fylkeskommunene forholder seg til Stortingets behandling av statsbudsjettet og de signaler som er gitt i den sammenheng. Blant de signaler er altså at vi vil få en fullstendig gjennomgang av sykehusøkonomien i vår, i god tid før revidert nasjonalbudsjett.

Når det gjelder situasjonen for eldre spesielt, har det også sammenheng med utviklingen av pleie- og omsorgstjenesten, der sosialministeren eventuelt kan supplere meg hvis det er ønskelig.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Grethe G. Fossum (A): Jeg vil få stille kulturministeren et spørsmål.

Vi har to allmennkringkastere i Norge, NRK og TV 2, og begge har forpliktet seg til å ha en variert programmeny, med programmer for både brede og smale seergrupper. Det skal være daglige nyhetssendinger, og 50 pst. av kanalenes programmer skal være norskprodusert. Og her begynner vanskelighetene for de hørselshemmede – TV 2 tekster nemlig ingen av sine norskproduserte programmer for hørselshemmede. Vi har 600 000 hørselshemmede i den norske befolkningen, og det betyr at de faktisk bare har mulighet til å skjønne hva som skjer i programmer med utenlandsk stoff.

Mitt spørsmål til kulturministeren er: Hva vil hun gjøre for å hjelpe de hørselshemmede til å få ta del i de norskproduserte programmene på TV 2?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Det spørsmålet som representanten Fossum stiller, er vi opptatt av i mitt departement. Når det gjelder NRK, er vi i en dialog med

NRK, teknologiske miljøer og de hørselshemmedes organisasjoner for å se hvordan vi raskt kan komme videre med dette. Når det gjelder TV 2, som spørsmålet gikk direkte på, har ikke jeg hatt direkte kontakt med TV 2 om denne saken, men vi skal ha en tett dialog med TV 2 i forbindelse med muligheter for ny konsesjon, hvor vi vil ta opp en rekke spørsmål. Jeg vil også bringe denne problematikken inn i den diskusjonen som vi skal ha med TV 2.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker kulturministeren for svaret, og jeg er fornøyd med at dette vil bli en del av konsesjonsbetingelsene for TV 2.

Både teknologien og NRK har kommet langt på dette området. NRK bruker 10 mill. kr i året på teksting av norskproduserte programmer. Etter min oppfatning har de hørselshemmede krav på å få programmene tekstet, slik at de skjønner hva som foregår. Jeg forventer at kulturministeren følger opp når diskusjonen om konsesjonsbetingelsene for TV 2 begynner om ikke så lenge – dette som en del av allemennkringkasterproblematikken.

Mitt spørsmål blir da: Er det helt klart nå at teksting av norskproduserte programmer bli en del av konsesjonsbetingelsene for allmennkringkasterne våre?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Som jeg sa i mitt første svar, er dette en problemstilling som vi er opptatt av. Når vi har en allmennkringkaster, må vi selvsagt være opptatt av at så mange som mulig kan oppfatte og forstå det som foregår i allmennkringkasterne. Så generelt er vi, som sagt, meget opptatt av dette.

Jeg vil ta med meg spørsmålet til konsesjonsdebatten med TV 2. Jeg kan ikke love annet her og nå enn å være veldig klar på at dette er en problemstilling som vi er opptatt av, og som vi vil ta høyde for i samtalene også med TV 2.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov til å stille helseministeren et spørsmål.

Helseministeren har en rekke ganger gitt uttrykk for at man er særlig opptatt av det forebyggende arbeid innenfor helsevesenet, og det er et veldig viktig område. Når man da ser dette i relasjon til at man nå ved Sentralsjukehuset i Møre og Romsdal foreløpig har lagt ned hjerte-teamene sine grunnet at sykepleiere og annet personell har blitt overført til medisinsk avdeling som følge av budsjettsituasjonen og et overbelegg på medisinsk avdeling, blir spørsmålet mitt til helseministeren: Hvordan ser han på denne utviklingen, at disse hjerte-teamene nå faktisk kan bli lagt ned, samtidig som det er disse teamene som står for trening og opplæring av hjertepasienter, som igjen kan medføre en lavere innleggelsesprosent for pasientene?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er vanskelig for meg å gå inn og overprøve en sykehusledelses disponering av sine sykepleiere i forhold til hvor de trengs mest, i en situasjon hvor man har et betydelig overbelegg på

medisinsk avdeling og trenger å ta unna der. Jeg har også merket meg meldingen om denne endringen i media, og jeg har merket meg det i den grad at jeg har bedt om at fylkeslegen anmodes om å se på denne omdisponeringen i forhold til forsvarlighetskravet i sykehusloven.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Det er betryggende at statsråden har grepet fatt i dette, for det er en utvikling som i hvert fall jeg er veldig skeptisk til. Dette er et tilbud som fungerer veldig godt for hjertepasienter, og vi vet at hjertepasienter i veldig stor grad er utsatt for hyppige innleggelses ved norske sykehus som følge av sin sykdom. Problemet er bare det at dette nok dessverre også skyldes sykehusøkonomien, som gjør at man ikke har råd til å ansette tilstrekkelig med sykepleiere. Jeg viste tidligere i dag til Kvinneklinikken i Ålesund, der enkelte nå faktisk har begynt å søke andre jobber som følge av at man er usikker på arbeidsplassen sin.

Spørsmålet mitt til helseministeren er som følger: Vil det i forbindelse med saken som kommer i mars, også kunne følge penger med, eller vil statsråden først komme tilbake med pengene i forbindelse med revidert budsjett?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg tror det er hensiktsmessig både for Stortinget og for meg at den prosessen som vi nå har satt i gang, og som vi er enige om hvordan skal kjøres, og som vi kjører helt og holdent slik Stortinget har bedt om, kommer til en konklusjon før man avtvinger helseministerens forhåndsvurderinger av dette.

Det jeg imidlertid kan si, er at vi kommer til å legge fram en proposisjon med forslag til tiltak som vi mener er nødvendige for å ivareta intensjonen i det budsjettopp- legget som ble lagt fram for Stortinget i høst.

For øvrig kan jeg ikke unnlate å bemerke at da denne saken ble behandlet i Stortinget 14. desember i fjor, var faktisk Fremskrittspartiet blant de partier som sa at det ikke hastet så veldig med å komme med forslagene, at det var viktigere å gjøre en grundig jobb, og at de gjerne kunne komme i revidert nasjonalbudsjett. At man nå gir andre signaler, tar jeg til etterretning.

Presidenten: Vi går da videre med hovedspørsmål.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg skal stille spørsmål til helseministeren.

Sosialistisk Venstreparti tok før jul i forbindelse med budsjettbehandlingen opp et forslag, som fikk støtte fra Høyre og Fremskrittspartiet, der man bad Regjeringen om å komme tilbake med en konkret tiltakspakke for rekruttering av sykepleiere og hjelpepleiere i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2000. Dessverre fikk forslaget ikke støtte verken fra Regjeringen eller fra Arbeiderpartiet, slik at det kom i mindretall.

Det vi imidlertid ser, er at det er en så betydelig mangel på personell – ikke minst sykepleiere, men til dels også hjelpepleiere – at man f. eks. i forbindelse med in-

fluensaepidemien nå måtte hente inn personell fra Forsvaret for å kunne ta hånd om situasjonen ved sykehus. Det synliggjør jo at det er helt nødvendig med en eller annen form for rekrutteringstiltak knyttet opp mot sykehusene når det gjelder helsepersonell.

Jeg vil spørre helseministeren på hvilken måte man tenker seg å kunne bedre rekrutteringen, spesielt av sykepleiere, men også hjelpepleiere, til norske sykehus.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Når det forslaget ikke ble vedtatt, var det fordi flertallet i Stortinget oppfattet det som å sprengte åpne dører. Det lå i forslaget til statsbudsjett, og det ligger nå i det vedtatte budsjett en tiltaksplan på over 400 mill. kr som skal brukes til rekrutterings-, etter- og videreutdanningstiltak for helsepersonell.

Når det gjelder sykepleierne, som er vårt største problem i øyeblikket, er det et problem både med frafall og med rekruttering. Dels handler tiltakene om å øke tilgangen. Arbeidsdirektoratet vil nå i tillegg til de rekrutteringstiltakene de har hatt utenfor landets grenser, utvide disse tiltakene til også å gjelde rekruttering i Tyskland, hvor vi har gode erfaringer med å rekruttere leger, og hvor vi har et meget godt samspill med de nasjonale myndigheter. I tillegg vil vi iverksette reaktiveringskurs for dem som ønsker å vende tilbake til sykehus, eller til sykepleieryrket.

Utover dette har arbeidsgiverne et klart ansvar når det gjelder å gjøre seg attraktive som arbeidsgivere og som arbeidsplasser for de grupper som det er aktuelt å sette inn.

Sist, men ikke minst har arbeidsgiverne et klart ansvar når det gjelder å vurdere hvordan man bruker personellet. Det er sløsing med ressurser å bruke sykepleiere, som det er knapphet på, til å ringe rundt etter vakter, som en gjennomsnitts avdelingssykepleier bruker over halvparten av tiden sin til. En systematisk gjennomgang av hvordan man bruker personellet er helt nødvendig i en situasjon med betydelig knapphet.

Jeg er også kritisk til den store overgang fra bruk av hjelpepleiere til sykepleiere som en del av sykehusene har lagt opp til.

Ole Gunnar Ballo (SV): Det man registrerer når man ser på stillingene rundt omkring ved sykehusene, er at det er et betydelig antall stillingsbrøker, der kanskje så mange som opp mot halvparten går i under halv stilling. Det betyr altså at man har et betydelig potensial knyttet opp mot å øke stillingsbrøkene, også for å hindre unødvendig overtid. Kanskje kunne det ha rekruttert på en bedre måte, fordi mange er på jakt etter mer fulle stillinger.

Ser helseministeren at det kan ligge en mulighet i at man unngår veldig lave stillingsbrøker rundt omkring på sykehus, for på den måten å bedre rekrutteringen og få flere sykepleiere og også hjelpepleiere ut i arbeid?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Ja. Svaret er helt ubetinget ja på det spørsmålet. I den grad arbeidstakerne selv ønsker økte stillingsandeler og full stilling, er det klart at arbeidsgiver har mye å tjene på å legge til rette for det.

Jeg har sett stillingsannonser med utlysninger ned i brøker langt mindre enn det representanten Ballo nå refererer til, som jeg synes virker relativt meningsløse.

Det er nasjonale myndigheters politikk – og jeg har klart oppfattet at det også er partenes politikk i arbeidslivet – at en skal søke å få til større stillingsandeler og dermed gjøre denne type stillinger lettere tilgjengelig for dem som ønsker det.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Karin Andersen.

Karin Andersen (SV): De langsiktige tiltakene som statsråden skisserer, er bra, men situasjonen er akutt nå.

Statsråden viser til at det skal komme fram noen attraktive arbeidsgivere her som skal kunne rekruttere og beholde ansatte. Ja, det er fylkeskommunene det! Det er fylkeskommunene som nå sitter og kutter budsjettene og legger ned avdelinger. Og hvordan i all verden skal det kunne gå an i en slik situasjon at man ikke får helt klingende klare signaler fra storting og regjering om at budsjettene skal kunne holdes oppe på et nivå så vi slipper å legge ned avdelinger? I en sånn situasjon er det helt umulig å rekruttere og beholde ansatte og være en attraktiv arbeidsgiver som kan stå for å være framtidens kompetansesarbeidsplass.

Ser ikke statsråden at det er nødvendig å komme med helt entydige signaler nå som gjør at fylkeskommunene i hvert fall slipper å legge ned avdelinger og si opp folk, i en sånn akutt situasjon som man faktisk er i i mange fylkeskommuner?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg mener at jeg nettopp har gitt klare og entydige signaler om det vi fra nasjonalt nivå kan gjøre, nemlig legge til rette rammebetingelsene slik at målsettingen om en økt aktivitet ved sykehusene blir fulgt opp. Men jeg kan ikke gå inn og overta et fylkestings budsjettmyndighet. Det er å rote til ansvarsforhold.

Når det gjelder sykepleiersituasjonen, mener jeg at jeg slett ikke viste til bare langsiktige tiltak. Vi vil få på markedet år om annet nå fremover fruktene av at vi nesten har fordoblet kapasiteten ved sykepleierutdanningen gjennom 1990-tallet. De rekrutteringstiltak som arbeidsmarkedsetaten nå forsterker i forhold til utlandet, vil også gi resultater rimelig raskt. Men vi kan ikke frata den lokale arbeidsgiver ansvaret for å rekruttere og beholde sine egne ansatte. Det ansvaret er de nødt til å ta, gitt de rammebetingelsene de har.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Jan Johnsen til barne- og familieministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra samferdselsministeren vil spørsmålet bli flyttet og besvart før spørsmål 16, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 14, fra representanten Grethe G. Fossum til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av kirke-, utdannings- og forskningsministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra miljøvernministeren vil spørsmålet bli flyttet og besvart før spørsmål 20, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 15, fra representanten Rolf Reikvam til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 17, fra representanten Øyvind Korsberg til helseministeren, vil bli besvart av sosialministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 20, fra representanten Jan Johnsen til olje- og energiministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av olje- og energiministeren, som er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille kommunal- og regionalministeren følgende spørsmål:

«Det er ingen spesielle krav til utforming og størrelse på trapper og dører i omsorgsboliger. For blant annet ambulanspersonell kan dette være et stort problem.

Hva kan statsråden gjøre for å få disse boligene mer fleksible?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Omsorgsboligen er en bolig som skal være tilpasset orienterings- og bevegelsehemmede. Alle omsorgsboliger skal ha en standard som gjør det mulig både å delta i dagliglivets gjøremål med ulike typer funksjonshemninger, og å motta pleie og omsorg ved behov.

Anvisningene i Husbankens regelverk tar utgangspunkt i livsløpsstandarden. Den har som formål å sikre god tilgjengelighet både i og utenfor boligen, slik at boligen kan brukes i alle faser i livet, også ved nedsatt bevegelse og bruk av rullestol. For omsorgsboliger legges til grunn et dimensjoneringsgrunnlag med større plassbehov enn livsløpsstandarden. I dimensjoneringsgrunnlaget inngår bl.a. plass til hjelper, bedre plass til manøvrering av rullestol og bruk av tekniske hjelpemidler.

Husbanken har gitt ut en veileder for utforming av omsorgsboliger og sykehjem. I veilederen er det gitt anbefalinger for størrelse og dimensjonering av boligene, også slik at særlig hjelp- og pleietrengende, og f.eks. sengeliggende, kan bo i boligene. Når det gjelder dører, kreves det at innerdører har en fri åpning på minst 80 cm og ytterdø-

rer minst 90 cm. Disse dørbreddene er ikke tilpasset bredden på sykehjemssenger, og kan, som representanten Bredvold peker på, gjøre det vanskelig ved en eventuell syketransport. Husbanken anbefaler derfor kommunene å bruke bredere dører, og anbefaler i den forbindelse en passasjebredde på minst 115 cm, slik at det kan være plass for større rullestoler og for transport av senger. I omsorgsboliger med mer enn én etasje kreves heis.

Omsorgsboliger er ikke en lovregulert boform. Anvisninger i regelverket som går utover minstestandarden, er anbefalinger som kommunene oppfordres til å følge. Dersom Husbanken skulle kreve full fleksibilitet ved bygging av omsorgsboliger, ville kostnadene bli svært høye. Kommunene må derfor selv ta høyde for, og være bevisst, at boligene utformes slik at de kan være fleksible i forhold til flere behov, f.eks. ved syketransport.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som gav en del opplysninger – hvordan man mener at omsorgsboliger bør være, at det er visse krav for disse, og at det også finnes en *veileder* for hvordan disse bygninger bør være. Men selv om det er en veileder og det bygges etter en veileder, er det visse yrkesgrupper, bl.a. de som frakter folk som blir syke, f.eks. på båre, som har store problemer med å få denne jobben utført på en fornuftig måte.

Når det er snakk om kostnader, behøver det ikke bli noen stor økning av disse om en utformer en trapp på en annen måte eller setter inn en litt bredere dør. Vil statsråden se litt nærmere på dette, slik at det kan bli litt mer romslig på flere måter?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Regjeringen legger vekt på for det første å ha et så enkelt regelverk som mulig, og for det andre å ha en så stor grad av frihet som mulig, også for kommunene, til å velge lokale tilpasninger. Det trodde jeg var i tråd med det som også et ganske stort flertall på Stortinget ønsket, og spesielt det parti som representanten Bredvold representerer – at man ikke skal bruke for stor grad av detaljregulering i forhold til utformingen av disse.

Nettopp det at vi ikke ønsker å gi et pålegg, er bakgrunnen for at Regjeringen har valgt å bruke en veileder hvor vi går inn i disse problemstillingene som her er tatt opp: bredde på dører, bredde på ganger osv. Jeg tror faktisk det er tilstrekkelig, og det blir i veldig stor grad tatt hensyn til dette i utforming av boliger. Uten å bruke min bakgrunn i for stor grad, kan jeg med mellom 15 og 20 års erfaring som ambulanssjåfør betro representanten Bredvold at som ambulanssjåfør står man overfor langt større utfordringer i andre sammenhenger enn når det gjelder omsorgsboliger.

Presidenten: Spørsmål 2 vil bli besvart senere.

S p ø r s m å l 3

May Britt Vihovde (V): Eg vil stilla følgjande spørsmål til barne- og familieministeren:

«Jeg forventer at høringsutkastet til endringer i gjeldsofferloven snart vil foreligge. Erfaringene fra loven, så langt, har vært at offentlige kreditorer ofte har vært den vanskeligste part å oppnå en gjeldsordning med.

Vil statsråden foreslå endringer i offentlige kreditorenes hjemler slik at gjeldsofre kan oppnå effektive gjeldsforhandlinger også med offentlige kreditorer?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Gjeldsordningslova har verka i sju år. Det er til no opna gjeldsforhandlingar i nærare 15 000 saker, og meir enn 11 000 personar er i ferd med å gjennomføra gjeldsordninga si. I dei siste to åra er det registrert ein viss nedgang i talet på hushald som ynskjer å nytta ordninga.

Departementet har ei tid arbeidd med å gå gjennom heile lova, og eit utkast til høringsnotat med forslag til lovendringar vil bli sendt ut i neste veke. Eit av dei områda departementet har teke opp, er nettopp dei offentlege kreditorane sitt høve til å akseptera forslag til gjeldsordning etter lova. Det er to sider ved dette spørsmålet som departementet har sett nærare på. Den eine er om offentlege kreditorar har tilstrekkeleg heimel til å akseptera eit forslag til frivillig gjeldsordning. Den andre er om reglane i gjeldsordningslova går langt nok når det gjeld retten for domstolen til å setta ned krav mot dei offentlege kreditorane sin vilje når ei tvungen gjeldsordning skal stadfestast.

Når det gjeld dei frivillige gjeldsordningane, ser eg at det kan vera behov for ein generell heimel som gir offentlege kreditorar høve til å akseptera slike forslag når gjeldsforhandling er opna. Ein slik heimel kan føra til at ein ikkje treng å krevja tvungen ordning berre fordi det offentlege er representert i saka.

Med omsyn til dei tvungne ordningane ser eg at det kan vera ynskjeleg med ei oppmjuking av reglane som gir einskilde offentlege kreditorar rett til å få krava sine dekte fullt ut. Det gjeld m.a. eldre erstatningskrav.

I høringsnotatet vil m.a. desse spørsmåla bli grundig drøfta, og etter at høringsinstansane har uttala seg, vil eit forslag til nye reglar bli lagt fram i ein proposisjon om endringar i gjeldsordningslova.

May Britt Vihovde (V): Eg er glad for at statsråden svara at dette høringsutkastet nå vil bli sendt ut, for dette er ei sak som Venstre har engasjert seg i.

Det å få ei oppmjuking slik at offentlege kreditorar meir blir likestilte med private, er òg eit viktig signal til dei private for å få til reelle gjeldsforhandlingar. Det er greitt at talet har gått ned, men det er veldig mange menneske som slit utruleg tungt i dag når det gjeld den gjeldsordninga dei har, og når det gjeld å få opna forhandlingar for ei meir rettferdig fordeling.

Eg kunne ha gått inn på mange ulike punkt i Venstres syn på den lova som gjeld, der ein burde ha gått inn og forbetra, m.a. på femårsperioden etterpå, det som blir kalla for sikringsperioden. Men eg har lyst til òg å fokusera litt på barn, på fleksibilitet når det gjeld utgifter til livsopphald for barn, for det er veldig mange barn i Noreg i dag som har det utruleg tungt, fordi dei har forel-

dre som er inne i ei gjeldsordning, og barna på ein måte får mindre enn andre. Kva med barns rettar? Kva med bidragsgjeld? Er det òg ting som blir vurderte i høringsrunden?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Ein av grunnane til at dette arbeidet har tatt lang tid, er vel at det er mange problemstillingar som er vanskelege. Representanten Vihovde nemnde nokre av dei, femårsperioden og utgifter til livsopphald for born. Det er fleire òg som det vil bli kasta lys over i det høringsnotatet som vi sender ut i neste veke. Der vil jo alle høringsinstansane kunna vera med og gi oss innspel til korleis det endelege utkastet til lova skal vera når vi i neste omgang sender det over til Stortinget.

Når det gjeld m.a. dette med utgifter til livsopphald for born, vil eg understreka at praksis er nokså forskjellig frå landsdel til landsdel. Det er ein stor forskjell på kva pris ein set på utgiftene til born. Fleire av desse tinga vil vi gå meir konkret inn på. Eg kan ikkje seia meir no, fordi vi har ikkje offentleggjort utkastet enno, men eg er heilt sikker på at det som vil bli resultatet av denne endringa av lovverket, er at gjeldsordninga vil bli endå betre for dei som vil bli nøydd til å nytta seg av henne.

S p ø r s m å l 4

Erik Dalheim (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«ABB har konsesjon knyttet til levering av utstyr til produksjon og distribusjon av elektrisitet. På tross av blant annet det effektiviseringspotensial det norske systemet har, fører manglende bestillinger nå til oppsigelse og dramatisk nedbygging av norsk kompetanse på generator- og transformatorsiden.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre nødvendige rammebetingelser slik at konsesjonens forutsetninger om produksjon, vedlikehold og produktutvikling opprettholdes?»

Statsråd Lars Sponheim: Produksjon av kraftutstyr har tradisjonelt vært en viktig del av norsk verkstedindustri. Det norske markedet har vært preget av sterk tilbakegang på 1990-tallet som følge av reduksjonen i nye utbyggingsprosjekter. Selskapene har til en viss grad klart å kompensere for dette ved å øke eksporten. Likevel ser det nå ut til at bransjen legger opp til et klart lavere aktivitetsnivå.

ABB Alstom Power AS påtok seg i desember 1999 et vilkår, satt av beredskapshensyn, som gikk ut på å opprettholde tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å kunne forestå innenlandsk virksomhet knyttet til kraftgenereringsutstyr, tilsvarende den kompetanse som lå i ABB Kraft AS før overtakelsen av genereringsvirksomheten. Hvis det skulle oppstå vanskeligheter med å innfri vilkåret, skal Nærings- og handelsdepartementet underrettes raskest mulig, og eventuelt godkjenne avvik fra vilkåret.

Vilkåret viderefører et beredskapsvilkår fra 1988, satt i forbindelse med ABBs erverv av aksjer i Elektrisk Bureau AS, bortsett fra at krav til produksjon ikke er videreført. Grunnen til dette var at man ikke ville gjøre beredskapsvilkåret urealistisk, på bakgrunn av informasjon om sviktende markedsforhold.

Nærings- og handelsministeren har i utgangspunktet ingen spesifikke virkemidler for å bedre utviklingen innenfor kraftutstyrsmarkedet. Fornyning og modernisering av dagens ofte gamle kraftproduksjonsutstyr vil imidlertid være av stor samfunnsøkonomisk interesse. Innenfor reparasjon, service og oppgradering av utstyr vil ABB og ABB Alstom Power ha sitt betydeligste utviklingspotensial.

Vedlikehold og fornyelse av utstyr er kraftbransjens hovedansvar. Fra myndighetenes side arbeider NVE nå med utkast til forskrifter for leveringskvalitet sammen med den planlagte innføring av kvalitetsjusterte inntektsrammer ved ikke-levert energi fra 1. januar 2001. På den måten skal det ikke lønne seg å utsette nødvendig vedlikehold i kraftstasjoner, transformatorstasjoner og fordelingsanlegg.

Kraftbransjen må få økt forståelse for at vedlikehold og fornyelse i bestående anlegg må foretas for å sikre tilstrekkelig kvalitet på kraftleveransene til kundene. Av beredskapshensyn er det viktig at også den norske leverandøren av slike tjenester får tilstrekkelig med oppdrag for å opprettholde virksomhet og kompetanse i Norge.

TBL og ABB har tatt kontakt med Regjeringen om mulighetene til samarbeid om et kompetansesenter i ABB slik at kompetansen blir opprettholdt på tross av sviktende markedsutvikling. Regjeringen vil arbeide videre med dette forslaget.

Erik Dalheim (A): Det er positivt å registrere statsrådens innsikt i det spørsmålet jeg reiser. Men vi står altså overfor en situasjon som er akutt. Det produksjonsmiljøet som fram til nå har vært ryggraden i videreutvikling av elektrisitetssystemer, er i ferd med å bygges ned til tilnærmet ikke noe.

Jeg må igjen stille spørsmål til statsråden, knyttet til noe mer presise svar. Jeg kan i og for seg akseptere at statsråden alene ikke sitter på virkemidler, men Regjeringen som kollegium har virkemidler. Statsråden viser til ABB og den mulighet de har til å utvikle et kompetansesenter. Er statsråden positiv til det? Og videre: Kan statsråden tenke seg å gjøre en henvendelse mot bransjen i forhold til det ansvar de har i forbindelse med å levere bestillinger på utstyr?

Statsråd Lars Sponheim: La meg få gi uttrykk for at jeg deler spørrerens oppfatning av at det er en akutt situasjon for dette viktige produksjonsmiljøet, og det er en dramatisk utvikling vi har sett. Det ville også være en akutt situasjon for Norge om vi nå skulle se at dette miljøet forsvant helt for oss. Derfor er det vi, i de vilkår som etter ervervsloven er satt, så sent som i brev av 20. desember 1999 – i fjor altså – har sagt klart om den nye eieren:

«ABB Alstom Power AS skal av beredskapshensyn opprettholde tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for å kunne forestå innenlandsk virksomhet knyttet til leveranse, ombygging, oppgradering, service og reparasjon av kraftgenereringsutstyr tilsvarende kapasitet og kompetanse til ABB Kraft, divisjon Generering, før overdragelsen fra ABB Kraft AS.»

Er de ikke i stand til å opprettholde det, er de pliktig til å melde raskt fra til oss. Slik er konsesjonsbetingelsene. Dette kommer vi til å følge opp, fordi det er ganske avgjørende for vinterlandet og elnasjonen Norge at vi har leveringssikkerhet, og at ikke utstyret vårt forfaller.

Erik Dalheim (A): Så til det som er et virkemiddel konkret i forhold til den akutte situasjonen som er til stede, og det er naturligvis bortfall av investeringsavgift. Nå sitter finansministeren her også. Det er en annen minister som får spørsmålet, men jeg går ut fra at næringsministeren her vil være pågående, og at det føres en dialog knyttet til endelig å få fritak for investeringsavgift på plass. Vi fattet et vedtak i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i juni i fjor. Det ble ikke fulgt opp av Regjeringen på en tilfredsstillende måte. Vi fattet et nytt vedtak i forbindelse med budsjettet nå i høst. Pr. i dag foreligger det ikke forskrifter for fritak av investeringsavgift, som er et helt avgjørende grep for å få de som eier produksjonsutstyret til å få finger'n ut av et eller annet sted.

Presidenten: Presidenten vil til avslutningen påpeke at tale bør være konkret og tilpasset dette hus.

Erik Dalheim (A): Beklager president, det var litt følelsesladet.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg forstår godt engasjementet til Dalheim.

Vi har opplevd en omstrukturering i kraftbransjen de siste årene som har ført til at bransjen synes å ha i fokus andre ting enn det som har vært selve yrkesstoltheten i bransjen gjennom mange år, nemlig alltid å ligge i forkant i å oppdatere utstyr som er gammeldags, og hvor de gamle e-verksjefenes ingeniørstolthet har gått ut på at de skal hele tiden ligge i forkant av problemer. Denne konkurransesituasjonen vi har fått, og denne fokuseringen på oppkjøp og resultater på kort sikt, kan ikke denne bransjen leve med så lenge at det går ut over den nødvendige moderniseringen av utstyret. Dette vil Regjeringen fokusere på. Derfor sier vi ja til og arbeider med dette kompetansesentret i Drammen som vi tror er nødvendig for å beholde miljøet. Jeg kan love at dette er et tema som ligger på Regjeringens bord – i dialog med undertegnede, finansministeren og ikke minst olje- og energiministerens, som sitter med de direkte oppgavene på en del av disse områdene. Jeg må understreke at det nå ligger mange saker til behandling. Olje- og energidepartementet har fortalt meg at de nå har maksimal fart på å saksbehandle dette, som gjør at det skal komme fram saker til behandling.

S p ø r s m å l 5

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til vår ærede nærings- og handelsminister:

«Ifølge tall Norsk Bedriftsforbund har fått fra Oppgaveregisteret i Brønnøysund, har skjema-bunken for de næringsdrivende vokst fra 628 ulike skjemaer i 1998 til 649 i 1999. Til tross for statsministerens og nærings- og handelsministerens høye profil og satsing, blant annet på et program for «Et enklere Norge», mener småbedriftene dette ikke monner.

Vil statsråden satse sterkere og bredere i kampen mot skjemaveldet?»

Statsråd Lars Sponheim: Oppgaveregisteret har vært et nyttig verktøy for å finne samordningsmuligheter på tvers av etatene. Økningen på 21 skjema i fjor, som representanten Hedstrøm viser til, er formelt sett korrekt, men gir definitivt ikke noe dekkende bilde av situasjonen. For det første har ni av de 21 eksistert lenge, men først nå blitt registrert i registeret.

Ytterligere sju er reelle forenklinger som slår negativt ut på statistikken, ved at omfattende, generelle skjemaer er delt opp i flere skjemaer med en avgrenset, målrettet mottakergruppe. Reell økning i fjor var derfor fem skjemaer. Ti nye kom til, og fem gamle falt bort. Det er selv sagt ikke godt nok, men minst like viktig er det at de ti nye skjemaene samlet sett er mindre belastende enn de fem gamle. Endringen i næringslivets tidsbruk er for første gang positiv, og vi har dermed snudd en langvarig trend i norsk statsforvaltning.

De virkelig store gevinstene oppnås neppe bare med å fjerne skjemaer. Vårt arbeid mot skjemaveldet favner derfor langt videre enn Oppgaveregisteret. For 2000 er det bevilget 82 mill. kr for å få til en samordnet elektronisk innrapportering av ligningsdata til skattemyndighetene, Brønnøysundregistrene og Statistisk sentralbyrå. Prosjektet er en avgjørende milepæl i forenklingen, fordi disse tre etatene står for over 70 pst. av næringslivets totale skjemabelastning.

Rydding i regelverket er et annet stort og viktig arbeid. Vi er i gang med en forskriftsdugnad som for første gang vil gi oss oversikt over vårt omfattende forskriftsverk. Kartleggingsfasen er nettopp avsluttet, og dugnaden vil nå flytte fokus til samordning og forenkling av innholdet. Allerede nå kan vi blinke ut over 300 forskrifter som lett kan – og bør – oppheves som uaktuelle eller foreldete, samt en rekke områder hvor det trengs revisjon.

Et pilotprosjekt med bruk av testpaneler ved lovendringer vil også bli iverksatt i år. Hensikten er å la brukerne forhåndsteste nye regler for bedre å se hvilke virkninger de vil få. Uheldige utslag av regelverket kan da stoppes allerede før forslaget blir endelig vedtatt.

Stortinget har ved flere anledninger sist høst blitt grundig orientert om hva vi gjør på området. Oppsummeringen statsministeren gav i går ved den første halvårsrapporten for «Et enklere Norge», passer godt også på kampen mot skjemaveldet: Samlet sett er framdriften til-

fredsstillende. Samtidig vet vi at arbeidet med å oppnå resultater som monner, bare så vidt har startet.

Men selv om ting tar tid – og kanskje særlig dette arbeidet – er det ingen tvil om at vi med en slik gjennomgående systematikk vil oppnå resultater til beste for småbedriftene.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det føles kanskje som masing når opposisjonen går på denne talerstol gang etter gang for å påpeke de store problemene som små og mellomstore bedrifter har på dette området.

At det var en statusgjennomgang i går, er riktig. Jeg fikk også med meg en artikkel i Vårt Land, der system-sjef Henning Ve i stiftelsen Lovdata sier at omfanget av lovverket i alle fall ikke har blitt mindre, og påpeker at vi i løpet av det halvåret «Et enklere Norge» har vært i funksjon, har fått 66 lover og over 800 forskrifter.

Det er veldig bra – det er hele opposisjonen enig i – at man går inn og forenkler og reduserer på det ene området. Men hvis man får nye lover og forskrifter, og summen blir tilnærmet pluss/minus null, er vi jo like langt. Jeg tror derfor at det er en fordel å satse bredere enn det Regjeringen har gjort, og vi kommer til å følge utviklingen med argusøyne.

Mitt tillegsspørsmål til statsråden blir: Kan statsråden gå god for at små og mellomstore bedrifter ved utløpet av denne stortingsperioden vil kjenne en betydelig lettelse i skjemaveldet hvis Regjeringen blir sittende?

Statsråd Lars Sponheim: La meg først få gi uttrykk for at jeg tror det er viktig at representanter som Hedstrøm og opposisjonen maser, som representanten selv gav uttrykk for, og at opinionen forventer resultater på dette området.

Jeg registrerer at det nå er en regjering og en statsråd i Regjeringen som har ansvaret for dette, som gjør at opposisjonen og opinionen synes å mene at det er grunnlag for å ha forventninger til resultater. Det er et stort framskritt. Det var ikke tilfellet tidligere. Da så man det nesten som umulig. Det er definitivt slik at Regjeringen nå fører en flerfrontskrig mot dette, både på selve skjemasiden gjennom Oppgaveregisteret, hvor vi nå ser at skjemabelastningen for bedriftene går ned – det er tross alt det viktigste – og når det gjelder det som kanskje er den delen av isfjellet som vi ikke ser, nemlig forskrifts- og reglemengden, som er så stor.

Jeg viser til NHOs president, som i et omfattende lesebrev etter jul skrev at aldri har en norsk regjering ført en så bred og omfattende kamp mot dette byråkratiet. Det er nødvendig, og det gjør vi!

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret på mitt tillegsspørsmål.

Jeg vil minne om statsrådets løfter til små og mellomstore bedrifter, som han kom med i 1997. Det var ikke på vegne av Regjeringen, men selvfølgelig på vegne av Venstre.

Når det gjelder skjemaveldet, pleier jeg å karakterisere det som et tihodet troll. Kapper man av ett hode, er det ni igjen, og det kan vokse nye ut.

Jeg vil komme inn på oppgaveregisterloven, der Næringslivets Skjemaråd har avdekket at hele 12 av 17 statlige etater ikke overholder plikten til å undersøke bedriftenes tidsbruk før de innfører nye skjemaplikter. Vil statsråden gripe fatt i dette og høre på Næringslivets Skjemaråd, som består av bedrifter i Norge og deres organisasjoner, og som kan hjelpe Regjeringen i dette arbeidet innenfor offentlig sektor?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg kan stå ved de løftene jeg gav på vegne av Venstre ved valget i 1997: Når vi får mulighet til det – slik vi nå har i regjering – vil vi bruke alle de kreftene vi har til å bidra til å få til en forenkling av dette, som er et samfunnsproblem slik det har vokst i mange år. Veldig mye i den statistikken som mange nå bruker, og til dels misbruker, tyder på at vi er i ferd med å få til en snunad. Da er det viktig at alle gode krefter bidrar, kommer med forslag og identifiserer problemer. Bare arbeidet med å skaffe seg en oversikt over denne forskriftsmengden, er kolossalt. Jeg fikk nettopp en oversikt over hva vi har av regler og forskrifter bare innenfor helse, miljø og sikkerhet, som er 27 sider hvor det er én linje for hver regel – det bare sier hvor omfattende et arbeid dette er. Men vi er i gang på veldig mange områder, hvor hele regjeringsapparatet har en entusiasme rundt det som skal gjøres, fordi man er enig om problemet.

For å få til det å kunne på en måte se i forkant hvor problemene kommer på dette området, har Regjeringen vedtatt å sette i gang et testpanel. Det vil bli gjort gjennom dette året under Nærings- og handelsdepartementet, nettopp for å identifisere slike utilsiktede problemer før man iverksetter reglene, eventuelt ikke iverksetter dem.

S p ø r s m å l 6

Terje Johansen (V): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Ifølge firmaet Dun & Bradstreet Norge AS har 31 000 selskaper unnlatt å opplyse om lederlønn i sin årsmelding for 1998.

Hva kan statsråden i første omgang gjøre med revisorer som avgir revisorerklæring uten at et selskap har oppfylt sin opplysningsplikt?»

Statsråd Gudmund Restad: Regnskapspliktige skal opplyse om daglig leders lønn mv. Det følger av regnskapsloven. Revisor skal vurdere om årsregnskapet er utarbeidet og fastsatt i samsvar med lov og forskrifter. Revisor er videre pålagt å utføre sin virksomhet i samsvar med god revisjonsskikk.

Det følger av god revisjonsskikk at revisor ved gjennomgangen av styrets årsregnskap skal påse at lovpålagt

informasjon er presentert på en tilfredsstillende måte. Revisor som ikke følger god revisjonsskikk, kan bli rapportert til Kredittilsynet og risikere sitt medlemskap i Revisorforeningen. Det er Kredittilsynet som eventuelt må vurdere å kalle tilbake godkjenning som revisor i det enkelte tilfelle.

Finansdepartementet har i brev av 25. januar 2000 til Revisorforeningen bedt om en redegjørelse for medlemmenes praksis når det gjelder kontroll av om regnskapslovens påbud om at lønn til daglig leder mv. skal opplyses. Revisorforeningen er bedt om å gi svar innen 15. februar 2000. Departementet har i brevet videre bedt om en vurdering av behovet for en innskjerping av praksis. I lys av svaret fra Revisorforeningen vil departementet vurdere saken nærmere.

Terje Johansen (V): På vegne av Venstre føler jeg et visst tidspress i denne saken. Det det nå dreier seg om sett fra mitt ståsted, er å få til endringer i opsjonsreglene. Vi mener at det er nødvendig, fordi kunnskapsbedriftene trenger en bedre ordning for å holde på arbeidstakerne. Forutsetningen for dette har fra min side vært at det nå eksisterer full åpenhet – ikke minst på grunn av medias aktive virksomhet omkring lederlønninger, opsjonsordninger og den slags – slik at vi trygt kunne gå tilbake til den gamle ordningen. Når nå 31 000 AS bryter loven, mener jeg at det må reageres. Jeg har også vært i kontakt med Revisorforeningen, jeg vet hvilket svar de vil avgi. Det som bekymrer meg litt, er at Kredittilsynet i et brev til Dun & Bradstreet av 26. november 1999 nærmest sier at dette vil bli påtalt av Kredittilsynet dersom revisor ikke har tatt opp forholdet, osv. Med det mener jeg at det går litt for sakte på bakgrunn av opsjonsbestrebelsene.

Statsråd Gudmund Restad: Når det gjelder opsjonsreglene, har både statsministeren og jeg ved flere anledninger varslet at Regjeringen vil fremme et forslag til endringer i opsjonsreglene. Selv om det nylig har skjedd endringer, er vi enige om at de fortsatt ikke er gode nok, og at vi må ha regler for opsjoner i Norge, herunder beskatning, som er konkurransedyktige i forhold til det som man har i andre land. Jeg er enig i at dette kanskje kan sees i sammenheng med det som egentlig er spørsmålet, men det vil komme forslag til opsjonsregelendringer uansett. Likevel mener jeg at det er utilfredsstillende i høyeste grad når så mange som 31 000 selskaper ikke har gjort sin plikt å opplyse om lederlønninger i sine årsregnskaper. Vi akter ikke bare å legge saken bort, men vi har funnet det rimelig i første omgang å ta kontakt med Revisorforeningen for å høre deres vurdering og få opplysninger derfra, også en vurdering av om det er behov for å innskjerpe reglene.

Terje Johansen (V): Da jeg begynte å interessere meg for denne saken og fikk vite hvordan registrene i Brønnøysund opererer, viste det seg at de ikke kontrollerer noe av det som står i papirene de mottar. De mottar papirer og teller dem opp, ser at de har fått det de skal ha, og så er de ferdig med saken. Jeg har også stilt spørsmål

om i hvilken grad man da benytter seg av muligheten til sanksjoner mot dem som – mer eller mindre bevisst og gjentatt – ikke overholder loven. Jeg har fått vite at antall tvangsoppløsninger nå er steget fra 300 til 1 000 pr. år. Grunnen til at jeg nevner dette, når jeg i mitt spørsmål spurte hva finansministeren i første omgang ville gjøre med revisorene, er at jeg tilfeldigvis har et spørsmål i bakhånd som muligens berører justisministeren, og jeg foreslår at finansministeren samarbeider med ham om det: Hvordan kan man utruste Brønnøysundregistrene til å sørge for at loven blir fulgt opp?

Statsråd Gudmund Restad: Ja, jeg skal ta med den oppfordringen om å ta opp med justisministeren hva som eventuelt kan gjøres for at også Brønnøysundregistrene kontrollerer det de får inn. Men vi har for vår del i det brevet til Revisorforeningen av i går som jeg viste til, bedt om flere ting. Blant annet har vi bedt om at foreningen bør vurdere hvilken adekvat reaksjon revisor bør ta i bruk overfor selskaper som ikke har gjort sin lovpålagte plikt, nemlig å opplyse om lederlønnen.

S p ø r s m å l 7

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til finansministeren:

«Autodieselavgift er en avgift som skulle erstatte kilometeravgift for motorkjøretøy og er rettet mot biler, med enkelte unntak. Fyringsolje er fritatt fra avgift da den brukes til oppvarming av hus. Det er regler for hvor store disse leveransene kan være. Hvis en leveranse overskrider reglene ved et uhell, for eksempel 5 liter, sier regelverket at det skal beregnes autodieselavgift for hele leveransen selv om oljen beviselig er brukt til oppvarming.

Synes statsråden dette er en fornuftig og rettferdig ordning?»

Statsråd Gudmund Restad: Etter Stortingets avgiftsvedtak skal det betales avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn, såkalt autodieselavgift. Denne oljen skal være umerket. Fritak for avgift gjennomføres ved bruk av merket olje. Merket olje kan bl.a. brukes til fyring.

Merkeordningen ble innført i oktober 1993. Merket parafin viste seg å medføre belegg og sotdannelser i de særegne norske parafinovnene med skall- og vekebrennere. På denne bakgrunn fattet departementet i 1994 vedtak om midlertidig stans i merking av parafin til bruk i parafinbrennere. Det ble gitt tillatelse til at fritak for autodieselavgift ble gjennomført på annen måte enn ved bruk av merket diesel, dvs. at det ble gitt tillatelse til bruk av umerket parafin på visse vilkår. Ett av vilkårene var at levering av umerket olje kun skulle skje til tanker med maksimalt tankinnhold på 1 400 liter. Formålet var å forhindre misbruk og lette kontrollarbeidet.

Jeg er enig i at det synes lite hensiktsmessig at det foretas en omfattende etterberegning dersom kvantumsbegrensningen overstiges med noen få liter. Toll- og avgiftsdirektoratet opplyser at de ikke er kjent med at det er

foretatt etterberegninger i slike tilfeller. Om etterberegning skal foretas i det enkelte tilfelle, må imidlertid vurderes konkret.

For øvrig kan jeg opplyse om at særordningen for parafin er under avvikling. På bakgrunn av de problemer den merkede parafinen viste seg å ha for parafinovner, ble det vedtatt nye merkestoffer 20. august 1999. Det er vedtatt en overgangsordning fram til 20. februar 2000 slik at det tillates bruk av de gamle merkestoffene i denne perioden. Fra 20. februar 2000 vil også ordningen med tillatelse til bruk av umerket parafin opphøre.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Når han sier at det ikke er etterberegnet avgift for små overskridelser som han kjenner til, eller direktoratet kjenner til, må det bero på dårlig informasjon. Jeg kan skaffe ham dokumentasjon på at det har skjedd i en rekke tilfeller, og han skal få kopi av et brev fra oljeselskapet Shell f.eks., der disse groteske forholdene avdekkes. Det må jo være noe som er helt galt, når det går an å beregne autodieselavgift på olje som en har brent opp i ovnen hjemme i huset. Det har jo ingenting med autodieselavgift å gjøre. Når departementet via direktoratet lager forskrifter og bestemmer straff i henhold til forvaltningens frie skjønn, og bruker autodieselavgift som en straff, er det noe som er galt. Og jeg vil spørre: Når skal dette slutte?

Statsråd Gudmund Restad: Ja, det er mulig at departementets informasjon er for dårlig, men vi har i hvert fall gjort mest mulig for å få den informasjonen vi kan få, ved å henvende oss til Toll- og avgiftsdirektoratet, som jo burde sitte med de opplysninger som skal finnes på dette området. Imidlertid synes jeg nok kanskje at dette nå er i seneste laget å diskutere, for, som jeg opplyste i slutten av mitt svar, den 20. februar – det er ikke mange dagene til – opphører jo hele ordningen. Det vil i hvert fall ikke bli noe problem i særlig lang tid, i og med at ordningen opphører den 20. februar.

S p ø r s m å l 8

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«En del lastebileiere arrangerte for kort tid siden en aksjon som blokkerte hovedveien gjennom Oslo. Politiet svarte med beslaglegging av førerkort og bøter, det første er i realiteten å frata sjåførene deres arbeid. Gjennom flere år har vi vært vitne til at lærere, flypersonell, oljearbeidere etc. har arrangert ulovlige aksjoner, uten at dette har ført til slike reaksjoner.

Mener statsråden det er riktig å behandle sjåførene annerledes ved å frata dem deres arbeid, eller å bøtelegge dem?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Etter det jeg har fått opplyst fra Oslo politidistrikt, har ingen av de sjåførene som deltok i den blokaden det henvises til, fått beslaglagt sitt førerkort.

Jeg kan ellers opplyse at førerkort kan beslaglegges i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 5 dersom førerkort-innehaver med skjellig grunn er mistenkt for et straffbart forhold som kan medføre inndragning. Vegtrafikkloven § 33 nr. 1 gir hjemmel for inndragning av førerkort dersom førerkortinnehaver er ilagt straff eller domfelt for en straffbar handling. Det er et krav at hensynet til trafikksikkerheten eller allmenne hensyn krever inndragning.

Inndragning av førerkort besluttes av politiet med klageadgang til Justisdepartementet. Justisdepartementet har i sin håndhevingsinstruks ikke gitt spesielle retningslinjer om at førerkort bør inndras når førerkortinnehaveren har deltatt i ulovlig trafikkblokade.

Justisdepartementet har heller ikke, så vidt jeg har klart å bringe i erfaring, behandlet noen klager hvor førerkort er inndratt som følge av at vedkommende er blitt straffet for ulovlig trafikkblokade. Spørsmålet har derfor til nå ikke vært særskilt vurdert av departementet. Det er imidlertid grunn til å understreke at det bør utvises varsomhet med å benytte inndragningsinstituttet når den underliggende handling er knyttet opp til politiske demonstrasjoner, lønnskamp eller lignende situasjoner.

Når det gjelder spørsmålet om bøtelegging, er dette et forhold som ligger under påtalemyndigheten, med riksadvokaten som øverste leder. Jeg finner det derfor ikke riktig å gå nærmere inn på denne delen av spørsmålet.

Som kjent er det tidligere gjennomført flere demonstrasjoner av lastebileiere i Oslo, hvor de har blokkert innfartsveiene. Politimesteren i Oslo har nå sagt at hun ikke vil godta flere aksjoner av et slikt betydelig omfang i Oslo.

Jeg er blitt orientert av politimesteren i Oslo om de aksjoner lastebileierne har gjennomført og hennes vurderinger i denne sammenheng, og jeg vil også sørge for å holde meg orientert om framtidige aksjoner. For øvrig har jeg tillit til at politiet også i fortsettelsen vil håndtere lastebildemonstrasjoner på en profesjonell og fornuftig måte.

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg takker for svaret. Det er gledelig at det ikke har forekommet beslaglegging av sertifikater, selv om dette var å lese i avisene i forbindelse med disse protestaksjonene.

Men selv om så er tilfellet, har det forekommet bøtelegging. Vi har vært vitne til flere ulovlige streiker fra lærere, oljearbeidere og andre for så enkle ting som høyere lønn. Det som skjer i lastebilnæringen, er mye mer dramatisk. Jeg tolker dette som et nødrep fra lastebileierne. Det er ikke bare lastebileierne som er taperne, det er transportørene i sin helhet, det er norske eksportbedrifter – og norske arbeidsplasser settes i fare, spesielt ute i distriktene. Så jeg håper ministeren kan gi et signal om at bøtelegging heller ikke er et egnet virkemiddel for folk som roper om hjelp.

Statsråd Odd Einar Dørum: Nå ber spøreren meg om å kommentere framtidige situasjoner. Det vil jeg gjøre på følgende måte: Politimesteren i Oslo så at demonstrasjoner kunne aksepteres til et visst punkt, gitt at de

var meldt. Fra et visst punkt av mente hun at ytringen var sett og hørt, og hun gav da en klar grense, at nok var nok.

Det er min oppfatning at dersom aksjoner med ulovlig trafikkblokade fortsetter, vil politiet nødvendigvis være nødt til å foreta en løpende vurdering av situasjonen med sikte på å løse de akutte problemer som oppstår. Hvilke virkemidler som da vil måtte settes inn, vil bero på en konkret vurdering av situasjonen, og vil måtte stå i forhold til skadevirkninger av den ulovlige blokaden. I en slik situasjon kan ikke jeg på vegne av politiet utelukke bruk av de virkemidler politiet har til sin disposisjon. Det er politiet som operativt har friheten til det, og jeg har i mitt tidligere svar gitt uttrykk for tillit til politiets evne til å håndtere det.

De mer alminnelige spørsmål av politisk art som er reist, har jeg registrert, og jeg vet at de vil bli behandlet bl.a. i et møte på fredag.

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg er enig med justisministeren i at man ikke skal akseptere ulovlige aksjoner, og det er vel heller ikke gjort. Nå er det vel slik at det som foregår i dag, er lovlige aksjoner der Lastebileier-Forbundet på best mulig måte har prøvd ikke å ramme tredjepart, ved å slippe både busser, politi- og brannbiler og personbiler forbi, slik som det burde gjøres. Men likevel synes jeg det er forståelig at aksjonene fortsetter, når man setter arbeidsplasser i fare med det som rammer lastebilnæringen.

Jeg vil spørre ministeren om han synes det er forståelig at man har slike aksjoner, når firmaer går konkurs, når man ser utenlandske transportører overtar mer og mer av arbeidet, og når det rammer distriktsbedriftene veldig hardt.

Statsråd Odd Einar Dørum: Lovlig fattede vedtak som berører norske borgere, besluttes i Stortinget. Det er også slik at det i dette land er en ytringsfrihet som også kan inkludere – og inkluderer – demonstrasjoner. Hvis demonstrasjonene får et omfang og et forløp som rammer andre viktige samfunnsinteresser, hjemler politiloven bestemmelser som gir politiet operativ mulighet til å gripe inn.

For øvrig vil jeg når det gjelder de mer alminnelige politiske spørsmål som er reist i saken, henvise til det møtet som skal holdes mellom finansministeren og representanter for lastebilnæringen senere denne uken.

S p ø r s m å l 9

Jørn L. Stang (Frp): Jeg har følgende spørsmål til statsråd Dørum:

«Utlendingsregisteret hos Kripos inneholder 37 000 fingeravtrykk. Det er forbud mot å kryssjekke med 32 000 uidentifiserte fingeravtrykk fra kriminalsaker, selv om det også gjelder utlendinger som er utvist fra Norge.

Hvilke holdninger har statsråden til at vesentlige fingeravtrykk ikke kan kryssjekkes i Norge, når velutviklede land i Europa har denne muligheten i sin kamp mot kriminalitet?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Utlendingsloven § 37 gir hjemmel for å ta fingeravtrykk av utlendinger når nærmere angitte vilkår i loven er til stede, som f.eks. at vedkommende ikke kan dokumentere sin identitet eller det er grunn til å tro at det oppgis falsk identitet, eller vedkommende søker asyl eller en tillatelse etter loven.

Fingeravtrykkene i utlendingssaker blir benyttet i den forvaltningsmessige behandlingen av utlendingssaker, men er av praktiske og økonomiske grunner lagret i en egen fil i Kripos' alminnelige fingeravtrykksregister. Når fingeravtrykk tas av en utlending, sjekkes disse i utlendingsregisteret for å se om vedkommende er registrert der fra før under samme eller annen identitet. Samtidig søkes det i det alminnelige fingeravtrykksregisteret for å undersøke om utlendingen er ettersøkt for straffbare forhold i Norge eller annet land. Forskriften slår fast at søk i registeret ikke skal finne sted i forbindelse med etterforskning av straffbare forhold begått i Norge. Årsaken til dette er at en ikke ønsket å stille asylsøkere i en mer utsatt stilling enn andre utlendinger som ikke er registrert eller norske borgere som ikke er registrert med fingeravtrykk, med mindre de har begått straffbare forhold.

Spørsmålet om å tillate bruk av utlendingsregisteret i forbindelse med etterforskning av alvorlige straffesaker ble vurdert ved etableringen av registeret i 1992. Selv om mange av høringsinstansene den gang stilte seg positive til å tillate søk, ble departementet den gang stående ved at man foreløpig ikke ville la forskriften omfatte slik bruk av registeret.

Selv om kriminalstatistikken viser at asylsøkere og andre utlendinger som søker om en tillatelse etter utlendingsloven, ikke er mer kriminelle enn folk flest, er jeg nå åpen for å vurdere en begrenset bruk av registeret i forbindelse med etterforskning av alvorlige straffbare forhold. Selv om det kan hevdes at utlendinger som registreres, derved kommer i en mer utsatt stilling enn personer som ikke er registrert, vil jeg påpeke at vi i mange tilfeller vet svært lite om bakgrunnen til dem som kommer hit, herunder om de har hatt en kriminell løpebane. Dessuten må det påpekes at organisert internasjonal kriminalitet er en «vekstnæring». Det er viktig for meg å sørge for at politiet får tilgang til gode nok virkemidler for å bekjempe slik alvorlig kriminalitet. En forutsetning for å gi adgang til en bruk av registeret må imidlertid være at en tar tilbørlig hensyn til både personvern og hensynet til likebehandling mellom asylsøkere som blir registrert, og andre utlendinger og norske borgere, som ikke registreres med fingeravtrykk.

Slike begrensninger som jeg har vist til, foreligger også i andre land. I Sverige må politiet ha tillatelse fra Innvandraverket før de kan foreta søk i registeret. Det forutsettes bl.a. at det er opprettet en straffesak før søk kan foretas. I Danmark kan søk i registeret kun foretas etter rettens kjennelse. Hvilke begrensninger som eventuelt bør innføres i Norge dersom slik bruk skal tillates, er et spørsmål jeg vil vurdere nærmere under den videre behandling av saken.

Min konklusjon er at jeg er villig til å vurdere en begrenset bruk av en slik kobling som det er stilt spørsmål om her i dag.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil takke statsråden for svaret. Selv om det gikk litt fort, var jeg veldig fornøyd med konklusjonen.

Innledningsvis sa statsråden noe som vi kanskje alle vet, at samtlige asylsøkere som ankommer landet, har obligatorisk plikt til å ta fingeravtrykk og bli registrert i utlendingsregisteret. For Kripos er det viktig å få muligheten til å sjekke uidentifiserte fingeravtrykk mot fingeravtrykksregisteret for asylsøkere i straffesaker, og med beskjedne håndgrep vil dette faktisk være mulig.

Kryssjekkinger bør også omfatte utlendinger som er utvist fra Norge. Jeg håper at statsråden deler dette synet.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg vil ikke gå inn på nærmere detaljer i det jeg vil foreta en vurdering av. Jeg vil kun gjenta det jeg har sagt om at jeg vil vurdere en kobling i spesielle forhold for å bekjempe alvorlig kriminalitet. Og det framgår også at den gangen denne saken var til høring, omkring 1991-92, var det også instanser som satte premisser for hvordan dette skulle skje. Det var det jeg viste til også skjer i Sverige og Danmark. Det er en slik ordning jeg nå vurderer praktisert i Norge, og jeg vil selvfølgelig komme tilbake til spørsmålet når vurderingen er avsluttet.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, og ser fram mot at vurderingen er foretatt.

Disse mulighetene som kryssjekking vil gi, vil bl.a. føre til at man vil forsterke et eventuelt nytt norsk politioorgan, som nå skal kjempe mot grensesprengende organisert kriminalitet, og det er også etter politiets eget ønske. Det tar sekunder å sjekke et fingeravtrykk, og det er viktig å få ta i bruk Kripos' hypermoderne dataregistre fullt ut. Dette er derfor positivt, og det er veldig viktig å etterkomme politiets ønsker på dette området for å avsløre kriminelle utlendinger i Norge, og for øvrig også alle andre kriminelle elementer.

De asylsøkere som ikke har gjort noe galt, har jo intet å frykte, og slik sett kan fingeravtrykk bidra til å fjerne mistanke mot personer. Jeg håper også at statsråden er enig i en slik konklusjon fra undertegnede.

Statsråd Odd Einar Dørum: Konklusjonen min kan gjerne gjentas.

Ut fra det som også gjaldt i 1992, ser jeg ingen grunn til å foreta noen alminnelig kobling, men av grunner som er anført i mitt svar, nemlig at det er viktig å gardere seg mot alvorlig kriminalitet, er jeg villig til å vurdere en begrenset ordning etter klare kriterier som hviler på rettsikkerhet, rettslige kjennelser og personvern. Jeg viser til de paralleller man har til dette i andre nordiske land.

S p ø r s m å l 1 0

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Sunnmøre er et distrikt som består av en rekke øyer og fjorder, samtidig som distriktet har en meget stor trafikk på sjøen – dette være seg en stor del fritidsbåter og

fiskefartøyer, men også fraktebåter og annen skipstrafikk. Dersom politiet skulle måtte rykke ut til en situasjon som utspiller seg på sjøen, så får de et problem. Sunnmøre politikammer har ikke politibåt.

Mener statsråden at dette er forsvarlig?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Ålesund politidistrikt har foretatt en analyse av behovet for politibåt, og anbefaler anskaffelse av slik båt. Skipstrafikken til og fra Ålesund er stor, og i tillegg kommer et betydelig antall fritidsbåter.

Politimesteren i Sunnmøre søkte i september 1999 om politibåt til Sunnmøre politidistrikt, men departementet har meddelt politimesteren at søknaden ikke kan imøtekommes. Departementet har i sin vurdering av søknaden bl.a. lagt vekt på det politioperative behovet.

Representanten Nesvik reiser spørsmålet om det er forsvarlig at Sunnmøre politidistrikt ikke har båt. Når det gjelder forsvarlig beredskap med tanke på redningsoperasjoner i forbindelse med ulykker på sjøen, mener jeg at det er forsvarlig at Sunnmøre politidistrikt ikke har båt. Politiets sjøtjeneste skal primært overvåke fritidsbåttrafikk. Redningsoppdrag skal andre utføre. Beredskapen hva angår ulykker på sjøen, er god i Ålesund. Redningsskøyta «Emmy Dyvi» har fast havn i Ålesund, og i tillegg ligger Ålesund i patruljeområdet til indre kystvakt, fartøyet KV «Garsøy». Om nødvendig kan også de mer havgående fartøyene til Kystvakta gi bistand.

Etter min oppfatning er beredskapen hva angår det som representanten nevner som fritidsbåter, fiskefartøyer, fraktefartøyer og annen skipstrafikk, således tilfredstillende i Sunnmøre politidistrikt.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg må si at jeg stiller meg noe undrende til innholdet i svaret til statsråden.

Man har i Møre og Romsdal gitt politibåt til Kristiansund og til Molde, men når det gjelder det desidert største distriktet, det med den største skipstrafikken og det største antall fritidsbåter, sier man at der er det ingen problem, og det er ingen fare for verken beredskap eller noe annet i forbindelse med den trafikken som foregår. Jeg vet ikke om bl.a. statsråden er klar over utviklingen som har vært i de siste årene, der man faktisk opplever at narkotika skyller inn på strendene i distriktet. Man innfører også kontroll i forbindelse med det som har med promille på sjøen å gjøre. Man ser i distriktet at det flyter over av smuglervarer, det gjelder brennevin, sigaretter og en rekke andre ting.

Og da må jeg spørre statsråden: Bekymrer ikke denne utviklingen statsråden? Og hva er grunnlaget for at Molde og Kristiansund har fått politibåt, men ikke Sunnmøre, som er det største distriktet?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det foreligger ingen fogderipolitisk betraktning fra min side – med kjennskap til den politiske og sosiale geografi i Møre og Romsdal – bak vurderingen. Jeg er pliktig til til enhver tid å vurdere de ressurser som departementet har til rådighet, og har gjort det. Jeg vil selvfølgelig også løpende gjøre det.

Det jeg la vekt på i svaret mitt, er følgende: Når det gjelder politiets redningsfaglige oppdrag, er det tilgang på ressurser. Når det gjelder fritidsbåter, vurderer jeg det slik som jeg gjorde greie for i mitt svar. Men jeg er selvfølgelig meget oppmerksom på de spørsmål som representanten har reist om narkotikatrafikk. Det gjelder ikke bare på Sunnmøre; det gjelder også dessverre på andre deler av kysten. Derfor vil jeg, av slike grunner, løpende vurdere behovet for om det skal skje noe med hensyn til den politioperative muligheten for å bekjempe slik trafikk.

Harald T. Nesvik (Frp): Enten statsråden tror det eller ei, denne gangen var det ingen fogderistrid med bildet. Men i mange tilfeller kan det nok være det når det gjelder dette distriktet.

Det som er problemstillingen, er at politiet blir pålagt stadig større oppgaver også når det gjelder det som har med sjøen å gjøre, den utviklingen som vi ser når det gjelder bl.a. bruk av småbåter, en stadig tilstrømning av turister med småbåter i distriktet, og ikke minst – i og med at dette i veldig stor grad skjer i sommerhalvåret – har man også problematikken rundt det som har med alkohol å gjøre. Og det er ut fra det at jeg er bekymret for den utviklingen som vi ser. Politiet får stadig flere oppgaver, men er helt ute av stand til å kunne løse de oppgavene som følge av at bevilgningene fra sentrale myndigheter ikke foreligger. Og det som er spørsmålet mitt, er hvilke vurderinger som ligger bak når mindre distrikter får tildelt politibåter, mens et distrikt som har den utviklingen som Sunnmøre har, ikke får den samme muligheten.

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er bra at representanten og jeg åpenbart har det til felles at vi ikke legger fogderipolitikk til grunn; vi legger politioperative behov til grunn. Og da er det slik at jeg må vurdere de ressurser jeg har til rådighet, i forhold til hva som er situasjonen. Det gjør jeg løpende. Og jeg sa i mitt forrige svar at jeg er meget kjent med den utviklingen som vi nå dessverre ser i landet vårt, at man prøver å komme inn med stoff på kysten. Det er en meget alvorlig utvikling. Jeg har selv i besøk ved Sunnmøre politidistrikt blitt gjort kjent med disse forholdene. Dessverre gjelder det også andre områder. Og jeg vil i et slikt perspektiv løpende vurdere de operative behov politiet har for å gjøre jobben sin – det har jeg sagt, og det gientar jeg gjerne.

S p ø r s m å l 1 1

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Man begynner nå å se resultatene av at politiet ikke får tildelt de ressurser de trenger for å kunne ivareta den jobb de er satt til å gjøre. Ifølge Sunnmørsposten 14. januar 2000 ble bare 1/3 av vinningssakene i distriktet oppklart. Dette sett i relasjon til at dersom dette distriktet skal ha en bemanning på landsgjennomsnittet, så må det tilføres nærmere 50 nye stillinger.

Hva vil statsråden gjøre for å rette på dette?»

Statsråd Odd Einar Dørum: De siste årene er politi- og lensmannsetaten tilført betydelige ressurser. Antall tilsatte i etaten er økt med ca. 33 pst. i løpet av 1990-tallet.

I ordinært budsjett for politi- og lensmannsetaten ble det i 1999 tildelt 15 nye polititjenestemannsstillinger som ble fordelt mellom politidistriktene. Av disse ble to stillinger fordelt til Sunnmøre politidistrikt. Videre ble det i revidert nasjonalbudsjett for 1999 opprettet 275 stillinger som ble tilbudt ferdigutdannede politihøgskolestudenter. Av disse stillingene fikk Sunnmøre politidistrikt 12 tjenestemannsstillinger. Sunnmøre politidistrikt fikk således tilført 14 tjenestemannsstillinger i 1999.

Når det gjelder oppklaringsprosenten, er landsgjennomsnittet 36 pst. For Sunnmøres del er denne 34,2 pst.

I tillegg til politidistriktenes bemanningssituasjon er det også andre forhold som har betydning for hvor mange saker et politidistrikt oppklarer. Viktige faktorer her er organisering, strukturering og ledelse av selve etterforskningen, og ikke minst samarbeidet mellom jurister og etterforskere. God kommunikasjon mellom aktørene i straffesaksbehandlingen kan være avgjørende for resultatene. Hvis et politidistrikt har forbedringspotensial når det gjelder disse forholdene, vil ressurstilførsel ikke alltid gi de forventede resultater.

I et politidistrikt vil det av og til kunne oppstå saker som gjør at en må foreta omprioriteringer av ressursene for kortere eller lengre perioder. For Sunnmøres del har det vært tilfellet flere ganger i løpet av året som gikk.

I St.prp. nr. 1 for 1999-2000 er det tatt inn at Regjeringen vil komme tilbake i forbindelse med opprettelse av nye stillinger i revidert nasjonalbudsjett. Det er anslått at behovet vil ligge på ca. 280 stillinger. Stillingene vil bli fordelt til de distrikter hvor behovet er størst. Det vil i den forbindelse bli vurdert om nye stillinger skal tildeles Sunnmøre politidistrikt.

Stillingsfordelingen til politidistriktene beregnes hovedsakelig på bakgrunn av befolkningsmengde, kriminalitet og botetthet. Etter oppdrag fra Stortinget har Justisdepartementet utarbeidet en bemanningsplan for politiet fram mot år 2005. Den vil bli drøftet i en stortingsmelding om politiet som etter planen skal legges fram høsten 2000.

Etter min mening vil også det politidirektorat som snart vil bli opprettet av Stortinget, gi en bedre mulighet til å følge opp det som skjer i politidistriktene. Jeg vil også følge opp det som justiskomiteen sa i forbindelse med budsjettbehandlingen for i år, at vi skal se på om det er spesielle flaskehalser i de ulike politidistrikt når det gjelder evnen til å foreta effektiv kriminalitetsbekjempelse.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Men jeg merket meg også at man ikke nå – i hvert fall ikke på dette tidspunkt – er villig til å gå inn og love nye stillinger til dette politidistriktet. Bare hver tredje vinnings sak blir løst på Sunnmøre.

«Volda-politiet i krise» er overskrift lørdag 15. januar – løste fem av 127 saker når det gjelder vinningskrimina-

litet. Oppklaringsprosenten er så lav at det egentlig snart bare er å si vær så god til kriminelle, vi har ingen anledning til å oppklare disse sakene likevel.

Spørsmålet mitt til statsråden er som følger: Bekymrer denne utviklingen i dette distriktet statsråden, og føler man at man har en tilstrekkelig bemanning på Sunnmøre når man setter inn de tiltakene som statsråden nevner, og får et større tverretatlig samarbeid?

Statsråd Odd Einar Dørum: Representanten kan vel neppe forvente at man i januar, etter budsjettbehandling i november–desember, skal operere med andre rammer og en annen fordeling enn det som der lå til grunn. Det jeg imidlertid har sagt, er at vi skal følge opp det som justiskomiteen har sagt – og dermed Stortingets behandling, hvor vi er helt enige om at vi skal se på flaskehalser i de ulike politidistrikt, og da må vi se på forskjellige faktorer. Vi må selvfølgelig se på bemanning, men vi må også se på organisering og andre former for mulige flaskehalser. Det vil vi gjøre uten omsvøp i alle deler av landet. Hvis det da opptrer behov, vil jeg, som jeg sa, komme tilbake til det i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, hvor vi har en plikt til å se på spørsmålet om hvordan nye politihøgskolestudenter skal sikres jobb. Da vil også fordelingsspørsmålet komme opp på nytt.

Harald T. Nesvik (Frp): Det er riktig, som statsråden sier, at man ikke bør kunne forvente at man skal kunne gå inn og se på dette nå. Men jeg hadde egentlig forventet, når man har sett utviklingen de senere årene, at man hadde gjort noe med dette for lenge siden.

Jeg var tidligere i dag i kontakt med Stranda lensmannskontor, som har et rimelig stort distrikt, det grenser mot Oppland, det grenser mot Sogn og Fjordane og også mot Geiranger, og for å komme dit må man ta ferge. På det kontoret er det fire lensmannsbetjenter på jobb, og det er ingen der etter kl. 15. Man har kontortid fra kl. 08-15. Etter den tiden har man såkalte hjemmevakter der man kan bli ringt opp. Jeg må si at dette er en utvikling som bekymrer meg.

Vil statsråden, når man fordeler disse stillingene, ta hensyn til at også polititjenestemennene skal ha en arbeidsordning som er til å leve med?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg kjenner selvfølgelig ikke alle detaljer med hensyn til vaktordningene ved alle de ca. 350 lensmannskontorene i Norge, og jeg kjenner derfor heller ikke situasjonen i Stranda konkret. Men det jeg vet, er at det i store deler av landet er utviklet et godt vaktamarbeid, som nettopp sørger for at polititjenestene er tilgjengelige på en effektiv måte mesteparten av døgnet.

Jeg vil bl.a. se på slike spørsmål i alle politidistrikt, også på Sunnmøre, når vi vurderer spørsmålet om ressurser, og jeg vil se på de faktorene som knytter seg til organisering, og da sikter jeg bl.a. til omfanget av vaktamarbeid.

Når det gjelder stillinger på kort sikt, så er det et spørsmål som vil bli tatt opp i revidert nasjonalbudsjett.

Når det gjelder stillinger prinsipielt, omfordeling mellom distriktene, er det et tema for den stortingsmeldingen som kommer til høsten, hvor vi vil legge fram både bemanningsbehov i politiet og fordelingen mellom politidistriktene. Jeg vil likevel bemerke at når man vurderer det slik at man ligger under landsgjennomsnittet, så er nok det ensidig knyttet til folketall, for når det gjelder også kriminalitetsbildet, ligger man også under landsgjennomsnittet på Sunnmøre. Men det er ikke noen trøst. Det er en dårlig oppklaringsprosent, og den er vi tjent med å få opp alle sammen.

S p ø r s m å l 1 2

Elsa Skarbøvik (KrF): Jeg vil stille følgende spørsmål til justisministeren:

«En arbeidsgruppe som skulle vurdere nye rutiner og arbeidsmetoder i forbindelse med melding om savnet person, avleverte innstilling 13. mars 1997.

Hvordan er denne saken fulgt opp i Justisdepartementet?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Den 19. mars 1996 ble det av Justisdepartementet oppnevnt en arbeidsgruppe som ble gitt i mandat å vurdere nåværende etterforskningspraksis i forbindelse med melding om saknet person, både nasjonalt og internasjonalt. I mandatet het det videre at gruppen eventuelt skal fremme forslag om nye rutiner og instruksjer ved mottak og behandling av meldinger om saknet person, herunder også vurdering av nåværende skjemaer, tidsfrister og registrering.

Arbeidsgruppen la fram sin utredning den 13. mars 1997, hvor en rekke kompliserte forhold ble vurdert. Gruppen konkluderte med at gjennomgangen av politiets praksis i saknetsaker viser behov for faste og mer standardiserte rutiner. Dette gjelder både mottak av anmeldelser, registrering og saksbehandling, klarere ansvarsforhold mellom flere politidistrikt som kan være berørt av den enkelte sak, mer standardisert etterforskning og annen oppfølging. Mange saker om saknet person berører flere politidistrikt, og således ikke bare det distriktet hvor saknede hører hjemme.

Denne gruppens innstilling har vært ute til høring. Høringsinstansene stiller seg gjennomgående positive til forslagene om nye rutiner og nye skjemaer. Utredningen er nå til sluttbehandling i Justisdepartementet. Gjennomgang av regelverket og eventuelle forslag om lovrevisjoner er i gang i departementet. Det gjelder spesielt de rettslige spørsmålene om reglene om taushetsplikt og hvilke opplysninger politiet kan innhente. Hovedoppgaven er å få kartlagt hvor langt dagens regelverk rekker når det gjelder å utveksle informasjon – både i og utenfor straffesak.

Justisdepartementet har tatt initiativ til å få utredet taushetspliktens rekkevidde. Når denne utredningen foreligger, vil forslagene fra arbeidsgruppen kunne sluttbehandles i departementet både hva angår de lovmessige spørsmål og de økonomiske og administrative konsekvenser ellers. Men mange av tiltakene vil kunne være gjennomført i løpet av første halvår i år.

Elsa Skarbøvik (KrF): Jeg takker for svaret. Justisministeren bekrefter her at dette arbeidet har tatt lang tid, men det er gledelig nå at det gis høy prioritet, og at det vil komme tiltak i løpet av våren.

Bakgrunnen for mitt spørsmål er at en ungdom ble meldt savnet i juli 1994 i Tønsberg. Avhør ble ikke foretatt av de nærmeste, det ble ikke tatt tekniske undersøkelser av sykkelens hans og heller ikke avhør av dem som så ham sist. 14 måneder gikk før Kripas kom inn i bildet, og man kan forstå hvor dramatisk og tragisk de pårørende opplevde dette. Da en arbeidsgruppe så ble oppnevnt i 1996 for å se på nye rutiner og arbeidsmetoder, øynet man håp om en forbedring i etterforskningsrutinene.

Spørsmålet blir da om det behovet pårørende har for at samfunnet reagerer raskt, blir ivaretatt, særlig når det gjelder mindreårige. Er justisministeren enig i at retninglinjene må være så konkrete som mulig, slik at pårørende vet hva de har å forholde seg til, og at den generelle rettssikkerheten blir ivaretatt?

Statsråd Odd Einar Dørum: Representanten har helt rett i at saken har tatt tid. Det er faktisk en av grunnene til at jeg har brukt det første år av min tid som justisminister til å sørge for at Justisdepartementet har blitt reorganisert, ikke på grunn av denne saken, men på grunn av den enorme saksmengden og behovet for ordnede strukturer.

Men det er også slik at det spørsmålet representanten stiller meg, er helt berettiget. Selvfølgelig er man tjent med klare regler for dette. Enhver som har vært i nærheten av en slik situasjon som beskrevet, vil forstå det. Det var derfor jeg også gav bekreftelse på at arbeidet er under sluttbehandling. Jeg har en egen evne til å gå i skuffer og se hva som ligger i dem. Det gjør også departementet mitt, slik at når vi samarbeidet om det, klarte vi i fellesskap også å få fram noe allerede i første halvår. Men noe må vi vente på, fordi det henger sammen med den alminnelige gjennomgang av taushetspliktbestemmelser.

Jeg deler representantens bekymring, og jeg deler også hennes utålmodighet for å få praktiske resultater på bordet.

Elsa Skarbøvik (KrF): Jeg takker her for oppfølgingen fra justisministeren på mitt spørsmål.

Når en person forsvinner, berører det samfunnet vårt på en helt spesiell måte. Denne aktuelle saken utløste en sterk reaksjon i lokalbefolkningen, slik at det ble samlet inn penger til en privat etterforsker. I en rettsstat skulle vel dette være unødvendig i en slik sak.

Justisministeren sier at økonomiske og administrative konsekvenser skal utredes. Pårørende kjenner en annen frihet i saken når de vet at alt som kan gjøres, er gjort, selv om resultatet er negativt.

Noen ønsker å forsvinne. Men særlig når mindreårige blir borte, må poenget være at de blir funnet igjen. Hastemomentet er derfor viktig. Jeg minner om at når flere personer blir berørt samtidig, stiller samfunnet opp med systematisk krisehjelp. Like dramatisk er det for pårørende når én person plutselig blir borte. Så jeg vil spørre om

hvilken status disse nye rutineene får på politikamrene. Vil de gis slik legitimitet at de ikke skaper konflikt mellom pårørende og politi?

Statsråd Odd Einar Dørum: Politiet er jo pålagt et enormt antall oppgaver, som de skjøtter bra. Det vises bl.a. når det gjelder spørsmål av den karakter som er reist her, og som vi ser i forbindelse med redningsoperasjoner. Men her handler det, som representanten sier, om enkeltpersoner. Hele hensikten med å få fram et regelverk er jo å unngå konflikter. Derfor er det viktig å få det på plass. Men noe av det kan kanskje være knyttet til taushetsplikt i noen sammenhenger. Der tok jeg et visst forbehold. Jeg tok ikke et forbehold om igangsetting av jobben, for det er det riktig av oss å gjøre.

Som svar på representantens opprinnelige spørsmål, sa jeg at arbeidet er under sluttbehandling, og jeg sa at en rekke tiltak ville være på plass i løpet av første halvår. Så er det slik at når politiet har retningslinjer på plass, så følger de dem også.

S p ø r s m å l 1 3

Vidar Bjørnstad (A): Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«Utrykningspolitiet (UP) har ifølge Nationen 18. og 19. januar 2000 fått en stor reduksjon i sine bevilgninger for år 2000, og dramatiske kutt i distriktenes operative budsjetter. UP mener dette vil bety vesentlig dårligere kontrollvirksomhet, særlig i distriktene.

Hva er grunnlaget for reduserte bevilgninger, og hva vil statsråden gjøre for å opprettholde nivået på trafikk-sikkerhetsarbeidet?»

Statsråd Odd Einar Dørum: I 1998 gjennomførte Riksrevisjonen en kontroll av utgifter vedrørende reisevirksomheten i UP. Riksrevisjonens spørsmål gjaldt om UP var unntatt fra bestemmelsene i Justisdepartementets rundskriv G-46/96, som regulerer kostgodtgjørelse ved tjenestereiser og reiser innenfor tjenestestedet.

I Justisdepartementets svar av 30. mars 1999 til Riksrevisjonen ble det slått fast at UP ikke var unntatt fra de retningslinjer som framgår av nevnte rundskriv. Departementets presisering av hvordan retningslinjene skulle forstås, medførte at UP måtte legge om sin praksis. Følgen av dette er lavere utbetaling til kostgodtgjørelse i 2000 enn i 1999. Endringen har således også budsjettmessige virkninger for UP, som selvfølgelig er tatt hensyn til i budsjettet for 2000. Jeg finner også grunn til å understreke at midler som spares på lavere utgifter til kostgodtgjørelse, beholdes i etaten som variable midler, og at servicenivået overfor publikum blir opprettholdt.

Representanten Bjørnstad har tatt utgangspunkt i budsjettsituasjonen for de ytre operative ledd i UP. Jeg vil understreke at fordelingen av UPs budsjett på de enkelte underavdelinger i UP er UP-sjefens ansvar. Jeg har intet ønske om å gripe inn i interne budsjettprosesser som pr. definisjon er forankret i den enkelte enhet, i dette tilfellet UP.

Etter det departementet har fått opplyst fra UP-sjefen, er det kun et foreløpig budsjett for 2000 som er fordelt til UP-distriktene, og det er flere avklaringer som skal finne sted i den nærmeste tid, som vil ha betydning for budsjettene for de operative ledd ute i etaten. Det har ikke vært departementets hensikt å redusere aktivitetsnivået innen trafikk-tjenesten.

Departementet er i dialog med UP-sjefen om budsjettet, og hvis det viser seg nødvendig med budsjettmessige justeringer for at UPs aktivitet skal kunne holdes på et høyt nivå, er dette noe departementet vil vurdere nærmere i samarbeid med UP-sjefen.

Trafikksikkerhetsarbeid er viet stor plass i departementets tildelingsbrev for år 2000 til politimestrene. Justisdepartementet gav i juni 1998 ut en strategiplan for trafikk. I tråd med strategiplanen har departementet i sine faglige føringer for politidistriktene og for UP sagt at aktivitetsnivået for trafikksikkerhetsarbeidet skal opprettholdes, samtidig som kvaliteten på trafikksikkerhetsarbeidet skal heves. Innsats mot trafikkatferd med størst risiko for ulykker eller med størst mulighet for å redusere skadene skal prioriteres. Det betyr at kontrollvirksomheten fortsatt skal rettes mot ulykkesbelastede vegstreknin-ger og ulykkesutsatte trafikantgrupper. Innsatsområdene skal først og fremst være fartsovertredelser, kjøring i rus-påvirket tilstand, bruk av personlig verneutstyr og aggressiv trafikkatferd.

Jeg finner også grunn til å vise til at politiet fra og med 15. januar 2000 har tatt i bruk over 50 utåndingsinstrumenter for lettere å kunne effektivisere innsatsen mot alkohol-påvirket kjøring. Videre er det tidligere anskaffet 125 laser-fartsmålere, og det planlegges innkjøp av 10-15 radarmåle-re for å kunne intensivere fartskontrollen ytterligere.

Med dette vil jeg understreke at mine intensjoner på området er at trafikksikkerhetsarbeidet skal oppretthol-des på et høyt nivå, og at kvaliteten skal heves.

Vidar Bjørnstad (A): Ulykker i trafikken forårsaker tap av hundrevis av menneskeliv og fører til titusenvis av skadde hvert år. Trafikksikkerhetsarbeidet skal hindre ulykker, og alvorlige trafikklovbrudd er et høyt prioritert område innenfor Riksadvokatens prioriteringsliste. Det er en kjensgjerning at fart og promille er en vesentlig års-sak til ulykker.

En stor del av trafikksikkerhetsarbeidet ivaretas av synlig politi, hvor Utrykningspolitiet er en vesentlig be-standdel. Det er da snakk om kontrollvirksomhet. Endrin-gen som skjedde i fjor sommer, og som har fått budsjett-messige konsekvenser for i år, har ifølge UP selv ført til dramatiske konsekvenser i forhold til kontrollvirksomhe-ten, og det er en ikke ubetydelig nedgang i kontrollvirk-somheten i annet halvår i fjor, særlig i distriktene.

Mitt mål er det samme som statsrådens: å oppretthol-de kontrollvirksomhet og trafikksikkerhetsarbeid. Og mitt spørsmål er: Var statsråden klar over virkningene av den endringen som skjedde i fjor sommer?

Statsråd Odd Einar Dørum: Da endringene i kost-godtgjørelse skjedde etter den kommunikasjonen med

Riksrevisjonen som jeg gjorde rede for, er det ikke noen tvil om at det ble en del uro i UP-rekkene. Det var jeg kjent med. Men jeg var nok ikke forberedt på at det skulle vare så lenge. Jeg vil understreke at departementet er i en dialog med organisasjonene for å se om man kan finne fram til fornuftige, kompenserende tiltak.

Det er også slik, som jeg sa i mitt hovedsvar, at departementet «er i dialog med UP-sjefen om budsjettet, og hvis det viser seg nødvendig med budsjettmessige justeringer for at UPs aktivitet skal kunne holdes på et høyt nivå», vil vi drøfte dette i samarbeid med UP-sjefen. Jeg vil understreke det.

Jeg vil samtidig understreke at når Riksrevisjonen gir pålegg, er vi satt under dom alle sammen, og så får vi finne de praktiske ordningene som er mulig. Jeg har den tillit til organisasjoner og departement og dem som jobber med dette, at man har en vilje til å finne løsninger. Det er trafikantene tjent med, og det var derfor jeg i innlegget på generell basis understreket det som er sagt både i budsjettet og fra meg nå, nemlig at trafikksikkerhet er høyt prioritert fra departementets side.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg vil bare gjenta at jeg og statsråden øyensynlig deler den målsetting at trafikksikkerhetsarbeidet skal opprettholdes, at servicen for publikum må opprettholdes, og at det ikke er hensikten å redusere aktiviteten i forhold til kontrollvirksomhet. Jeg er glad for at statsråden sier, selv om han sier at han ikke vil gå inn i fordeling av midler, at han her vil følge årvåkent med, og jeg forventer at statsråden kommer tilbake til Stortinget med en vurdering av hvordan eventuelt kompenserende ordninger kan ivareta nivået på kontrollvirksomheten slik som i dag. Jeg tar dermed ikke stilling til på hvilken måte, og har stor forståelse for at statsråden – selv sagt – følger opp de anmodninger som Riksrevisjonen har.

Statsråd Odd Einar Dørum: Representanten og jeg har både tidligere og også i dag en felles forståelse av hva som er en regjeringens ansvar og et stortings ansvar. Storting og regjering er enige om hovedmålene for trafikksikkerhet. Det er en regjeringens og et departements ansvar å finne praktiske løsninger på det. Det er klart at jeg på fornuftig måte vil orientere om hvordan trafikksikkerhetsarbeidet ivaretas.

Jeg vil kun understreke at hvis jeg ikke hadde hatt positive oppfatninger av UP slik som jeg ser det, ville jeg ikke foreslått i den proposisjonen som ble fremlagt for Stortinget, odelstingsproposisjonen om Politidirektorat, at UP skulle opprettholdes som en egen enhet, som jeg registrerer i komiteinnstillingen har fått flertallstilslutning. Fra min side er det en måte å understreke at jeg ser på UP som et viktig verktøy for å bekjempe trafikkulykker og trafikkskader, og vil selvfølgelig legge det til grunn i mitt videre arbeid.

Presidenten: Spørsmål 14 vil bli svaret på seinare.

S p ø r s m å l 1 5

Fra representanten Rolf Reikvam til kyrkje-, utdannings- og forskningsministeren:

«Det er store variasjoner mellom kommunene når det gjelder delingstimer på ungdomstrinnet. I en rapport fra Norsk Lærerlag basert på data fra GSI-statistikken, og som omfatter alle kommuner, varierer tallet på delingstimer fra 0,6 til 21,8 timer pr. uke. Et stort antall kommuner bruker under 5 timer til deling.

Mener statsråden at en skole som har 0,6 timer til deling, kan oppfylle læreplanens krav til tilrettelagt undervisning, og er det en nedre grense for timer en skole med gjennomsnitts klassestørrelse bør ha?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett. Vi går no tilbake til spørsmål 2.

S p ø r s m å l 2

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Jan Johnsen til barne- og familieministeren, vil bli svaret på av samferdselsministeren som rette vedkomande.

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I Norge har vi den eldste bilparken i Vest-Europa med gjennomsnittlig 10 år gamle biler. Av barnefamilier som har tre barn, er det 97 pst. som har bil. Av barnefamilier med to barn er det 92 pst. som har bil. Disse kjører rundt i de mest trafikkarfarlige bilene i Vest-Europa.

Synes statsråden dette er tilfredsstillende?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: La meg først få understreke at Regjeringen prioriterer arbeidet med å redusere antall ulykker med skadde og drepte svært høyt. Dette er også bakgrunnen for at det ved fremleggelse av Nasjonal transportplan 2002-2011 senere i vår vil bli utarbeidet en handlingsplan for trafikksikkerhet på veg. Trafikksikkerhetsarbeidet i dag må føres på mange fronter, hvor opplæring, kontroll og overvåking, bedret teknisk standard og utforming av trafikksikre vegger er viktige tiltak. En styrking av trafikksikkerhetsarbeidet generelt og konkrete tiltak for å redusere antall ulykker vil være sentralt i denne planen.

Gjennomsnittsalderen på den norske bilparken har endret seg lite de siste fem årene. Men det har vært en økning i registreringen av nye personbiler fra ca. 85 000 i 1994 til over 100 000 i 1999, og antall vrakede personbiler har økt fra ca. 53 000 i 1994 til over 75 000 i 1998. Det siste antas bl.a. å ha sammenheng med at det fra 1. januar 1998 ble innført periodisk kjøretøykontroll for personbiler. Når bilen er eldre enn fire år, skal det foretas teknisk kontroll hvert andre år. Det skal da kontrolleres at kjøretøyet er i god stand, både trafikksikkerhets- og miljømessig. Det er grunn til å tro at disse kontrollene vil bidra til at de eldste og mest trafikkarfarlige bilene blir tatt ut av bruk. Det kan også nevnes at det i 1996 var en midlertidig ordning med forhøyet vrakpant. Dette har også bidratt til å luke bort de verste bilene. Det bør vurderes om en senere skal gjennomføre en tilsvarende ordning.

Undersøkelser gjennomført av Transportøkonomisk institutt har vist at ulykkesrisikoen er høyere for nye enn

for eldre biler. Hovedforklaringen på dette er ifølge Transportøkonomisk institutt at bilistene tilpasser atferden etter bilens egenskaper. Bedre sikkerhetsutstyr, som f.eks. kollisjonsputer og blokkeringsfrie bremses på de nyeste bilene, reduserer konsekvensene av en ulykke, men dette synes i noen grad oppveid av andre forhold som bl.a. valg av høyere kjørefart. Resultatene fra TØIs undersøkelse, selv om det er knyttet usikkerhet til dem, tilsier ikke at alderen på bilparken i Norge er ensbetydende med at den er ulykkesutsatt.

Regjeringen vil som nevnt ha en gjennomgang av trafikksikkerhetsarbeidet i Nasjonal transportplan med tanke på å redusere ulykkesomfanget mest mulig.

På representanten Jan Johnsen spørsmål kan jeg svare at jeg deler hans bekymring for bruk av trafikksikre biler. Men jeg vil samtidig, ut fra det jeg her har sagt, understreke at det er satt inn økende kontrolltiltak, som jeg tror bidrar til at de dårligste bilene blir tatt ut av trafikk.

Jan Johnsen (H): Jeg takker ministeren for svaret.

Det er en kjensgjerning at jo eldre bilen er, jo mindre sikkerhet ligger det i bilen. Det var ministeren selv inne på, med kollisjonsputer og blokkeringsfrie bremses som eksempler. Min påstand er at jo dyrere det er å få en bil, jo større avgifter det er på det, jo vanskeligere er det for barnefamilieene å få fatt i disse bilene. Her i landet må vi jo betale for to biler for å få en – den ene må vi gi til staten i ren avgift, mens vi kan beholde den andre selv. Tror ministeren at avgiftspolitikken innenfor dette feltet har betydning for hva barnefamilieene kan kjøpe når det gjelder bil?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Ja, samferdselsministeren tror at avgiftspolitikken har betydning. Vinklingen på avgiftspolitikken har betydning – ikke nødvendigvis alltid hvor høyt avgiftsnivået er, men vinklingen på avgiftspolitikken.

Det jeg prøvde å si i mitt første, omfattende, svar, var at det er tydeligvis ikke slik at eldre biler automatisk er trafikksikre biler. De trafikksikre bilene skal vi ta ut. Det vi har opplevd, er at nye biler – med blokkeringsfrie bremses, med puter og andre sikkerhetsinnretninger – ser ut til å være like mye innblandet i trafikkulykker som de eldre bilene, rett og slett fordi førerne ser ut til å ta ut mye av effekten i økt hastighet. Derfor er det viktig å øke kontrolltiltakene, ta ut de trafikksikre bilene. Men jeg kan ikke her og nå si at det er direkte sammenheng mellom eldre biler og trafikksikre biler.

Jan Johnsen (H): Jeg takker igjen for svaret.

Det var interessant å høre at ministeren mente at vinklingen hadde betydning. Jeg mener at den vinklingen som vi har hatt i Norge på disse tingene, har vært lik null og har vært i disfavør av barnefamilieene. Jeg har et direkte avslutningsspørsmål til ministeren: Hvilken vinkling har Regjeringen tatt i budsjettet for at barnefamilieene skal få anledning til å kjøpe biler som har kollisjonsputer og blokkeringsfrie bremses, altså nyere biler enn det vi ser de kjører rundt i i dag? Disse familieene skal kjøre bar-

na til barnehage, til idrettslag, til turn – de er på veien stort sett veldig ofte, og det er om å gjøre, synes jeg, og det bør ministeren også synes, at disse bilene er mest mulig trafikksikre.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Trafikksikkerhet skal stå i høysetet – det bør vi være enige om. Når det gjelder avgiftspolitik, ville det være uriktig av meg å gå inn på finansministerens område for sterkt. Men la meg bare si det slik: Regjeringen forsøker å sette barnefamilieene i stand til å få en totaløkonomi som gjør at man kan skaffe seg det bilmaterielle som er mest mulig trafikksikkert. Det vil altså være slik at barnefamilieenes totale økonomi har større betydning etter mitt syn enn en avgift knyttet til en del av det en barnefamilie trenger og har behov for. Men så, som jeg sa i mitt tilleggssvar for et øyeblikk siden, innrømmer også jeg at vinklingen på avgiftspolitikken har betydning for hvilken type bil man til slutt velger både når det gjelder størrelse og utrustning.

S p ø r s m å l 1 6

Tore Nordtun (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Hva er begrunnelsen for at fagetaten i departementet i Nasjonal transportplan 2002-2011 foreslår en sterkere reduksjon i veisektoren til Rogaland fylke enn gjennomsnittlig reduksjon for de øvrige fylkene?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg går ut fra at det representanten Nordtun sikter til, er de fire transportetatene – Jernbaneverket, Kystverket, Luftfartsverket og Statens vegvesen – sitt forslag til Nasjonal transportplan for 2002-2011.

Dette er etatenes faglige innspill til Fiskeridepartementets og Samferdselsdepartementets arbeid med stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan som skal fremmes i løpet av vårsesjonen. Innspillet er basert på retningslinjer fra departementene. I disse retningslinjene er det gitt beregningstekniske økonomiske planrammer, men disse er ikke fordelt geografisk. Fordelingen av midler i etatenes planforslag står derfor for etatenes egen regning. I etatenes forslag er Rogalands andel av den fylkesfordelte rammen på 5,1 pst. for første fireårsperiode og 5,0 pst. for hele tiårsperioden. Dersom en sammenligner med tidligere vegplanperioder, viser Rogalands andel 3,1 pst. for 1990-1993, 5,2 pst. for 1994-1997 og 6,2 pst. for 1998-2001. Den høye andelen av rammen i perioden 1998-2001 må bl.a. ses i lys av store bindinger knyttet til oppstartede prosjekt.

Jeg vil i tilknytning til denne typen problemstillinger understreke at det er behovene framover og ikke tidligere bevilgninger som må være bestemmende for hvordan innsatsen fordeles. Og jeg vil minne om at vi etter at høringsfristen nå er utløpt ved årsskiftet, har startet den politiske behandlingen av Nasjonal transportplan. Transportetatens framlegg er et viktig bakgrunnsmaterielle, men den politiske behandlingen vil helt sikkert føre til at det blir endringer.

Jeg finner det ikke nå riktig å kommentere verken de prioriteringer eller det rammenvivå Regjeringen vil legge til grunn for stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan. Dette vil Stortinget få god anledning til å drøfte når stortingsmeldingen blir lagt fram senere i vårsesjonen.

Tore Nordtun (A): Jeg takker statsråden for svaret, men etter det jeg oppfattet, svarte ikke statsråden på mitt spørsmål. Jeg spurte nemlig om hva som var begrunnelsen fra fagetatene for at de går inn for en så stor reduksjon i bevilgninger til Rogaland sammenlignet med andre fylker.

Jeg skal være enig med statsråden i at man må se framover, men mener virkelig statsråden at det er uinteressant hvilke kriterier fagetatene la til grunn da de kom med disse skissene? Jeg ser også framover, og er klar over at vi skal ha en politisk behandling av saken, og at vi kommer tilbake til rammene da, men at fagetatene til de grader setter Rogaland tilbake – gjennomsnittlig kutt er 15 pst., mens Rogaland har fått beskjed om 35 pst. kutt – forundrer meg. Mener statsråden at dette er riktig, og mener statsråden at det rimer at Rogaland, som det fjerde største fylket i Norge når det gjelder antall innbyggere, og med en av de største bilparkene, skal få så store kutt i veisektoren?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg forstår representanten Nordtuns sterke engasjement for Rogaland og er enig i hans engasjement. Jeg har i mitt svar prøvd å si at det er behovene framover og ikke tidligere bevilgninger som må være bestemmende for hvordan innsatsen fordeles. Det vil også ligge til grunn for den prioritering som Regjeringen gjør. Jeg kunne her og nå ha ramset opp fagetatens ulike begrunnelser – for det er fire fagetater – men jeg vil avstå fra det. De framgår at det NTP-forslaget som er ute til høring. Jeg vil bare si at når Regjeringen fremmer dette på vårparten, vil det som Nordtun nå har argumentert for og brakt på bordet, i høyeste grad være med i vurderingene, både i forhold til de rammene som foreslås og i forhold til de prioriteringene som gjøres. Jeg har en rimelig lang liste over argumenter fra fagetatene om hvorfor de har prioritert som de har gjort, men regner ikke det som særlig aktuelt å ta fram nå.

Tore Nordtun (A): Jeg takker igjen for svaret.

Det vi er ute etter, er begrunnelsen fra fagetatene for å sette et så stort fylke så sterkt tilbake allerede i utgangspunktet. Jeg er fullstendig klar over at den politiske behandlingen kommer senere, og da får vi se, og jeg er klar over at Rogaland er ett av mange fylker i Norge. Men jeg må også si at jeg hadde ønsket at samferdselsministeren gikk mer direkte inn på hvilke begrunnelser fagetatene hadde for å komme med et forslag med så sterk reduksjon i bevilgningene sett i forhold til de øvrige fylkene. Og jeg syns det er en smule alvorlig at man når det gjelder et fylke med fire store tettsteder og bysamfunn, og store utfordringer i distriktene, ikke får noen begrunnelse verken fra faglig eller fra politisk hold for de store kuttene som er blitt foreslått i forhold til de andre fylkene.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Fagetatens begrunnelse er nok i stor grad meddelt fylkeskommunene og de som har vært høringsinstanser. En av begrunnelsene er bl.a. at man i siste periode måtte gå høyt i Rogaland i forhold til det man har gjort tidligere, på grunn av binding i prosjekter, og at dette er prosjekter som i hovedsak er løst når periodene er ute. Derfor gjengav jeg også tallene, disse prosentene, som man har lagt seg på de senere perioder. Så har man valgt å skyve noen av de store prosjektene i tid med hensyn til gjennomføring. Så har man også sett på bompengefinansieringen av Nord-Jæren-pakken og den høye aktivitet som vil være i et område. La meg derfor til sist peke på at aktivitetsnivået og jamt aktivitetsnivå i de ulike fylkene også har vært med i vurderingen når nivået for det enkelte fylke er foreslått.

S p ø r s m å l 1 7

Presidenten: Dette spørsmålet, frå Øyvind Korsberg til helseministeren, vil bli svara på av sosialministeren som rette vedkomande.

Øyvind Korsberg (Frp): Jeg har følgende spørsmål til sosialministeren:

«I Tromsø kommune har man fra 1. januar 2000 innført en tilknytningsavgift for trygghetsalarmer på 225 kroner, pluss en månedsleie på 180 kroner. Det vil si at en som er avhengig av trygghetsalarm, må betale 2 385 kroner pr. år for denne tjenesten. I andre kommuner, for eksempel Oslo, er denne tjenesten gratis.

Vil statsråden sørge for at det kommer retningslinjer slik at denne tjenesten blir gratis for brukerne over hele landet?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Spørsmålet om finansieringsordninga for tryggingsalarmer vart teke opp då stortingsmeldinga om handlingsplan for eldreomsorga, St.meld. nr. 50 for 1996-97, vart behandla. Regjeringa vart beden om å greia ut om utgiftene og følgjene av å skulla overføra ansvaret for tildeling av tryggingsalarmer til hjelpemiddelsentralane. Føresetnaden var at utgiftene skulle dekkjast av folketrygda. Hovudkonklusjonane frå utgreiinga vart lagde fram i budsjettproposisjonen for 1999.

Utgreiinga viste at dersom vi skulle lovfesta retten til tryggingsalarm, ville mange, med dagens regelverk, ikkje kunna få alarm. Særleg gjaldt det dei som berre hadde fått tildelt alarm på grunn av alder eller som eit reint tryggings- og angstdempande hjelpemiddel. Reglane i folketrygda set krav om varig funksjonshemming eller nedsett rørsleevne som vilkår. Eldre utan fysisk funksjonshemming vil difor falla utanfor. Ein rettsleg heimel til tryggingsalarm vil føra til eit todelt finansieringssystem der folketrygda dekkjer alarm for dei som fyller vilkåra til stønad til tekniske hjelpemiddel, medan kommunane må dekkja for dei andre. Stortingsvedtaket sette som vilkår at kommunane framleis skulle ha heile ansvaret for drifta. Det innebar også ansvaret for mottak av melding og utrykking til brukarane.

Ved handsaminga av budsjettet for 1999 slutta Stortinget seg til Regjeringa si vurdering om ikkje å gjera endringar i dagens system.

Så godt som alle kommunar og bydelar har no ei teneste med tryggingsalarmar. Eg er merksam på at det er store skilnader mellom kommunane når det gjeld kor integrerte desse tenestene er i pleie- og omsorgstenestene. Kvalitetssikringa av alarmtenestene og betalingsordningane er også ulik. Nokre kommunar brukar av det generelle omsorgstilskotet for å finansiera systemet, medan andre gjer slik som Tromsø. Desse skilnadene må sjåast i samanheng med andre tenester til eldre. Eg har gjeve kommunane melding om at tryggingsalarmar kan finansierast av omsorgstilskotet.

Departementet har også starta arbeidet med ein rettleiar om tryggingsalarmar som eit tryggleiksskapande og førebyggjande tiltak. Arbeidet skal gjerast i samarbeid med Kommunenes Sentralforbund. Målet er å sikra drifta og få til ei betre utnytting av alarmane. Det er f.eks. mogleg å dra nytte av den teknologiske utviklinga som går føre seg på det elektroniske området. Det kan òg tenkjast ei samordning av innkjøpa til kommunane når det gjeld alarmar, slik at det skal vera mogleg å kunna forhandla fram ein meir gunstig pris. Det er òg aktuelt med rettleiande retningslinjer for bruk og finansiering av alarmar. Korleis kommunane vil løysa dette, må likevel vera opp til den enkelte kommunen å avgjera.

Øyvind Korsberg (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Problemet med avgifter er at avgiftene rammer de som er økonomisk svakest i samfunnet, enten det er kommunale eller statlige avgifter. Dette viser etter min mening en stor sosial urettferdighet. Resultatet kan bli at mange eldre, syke og funksjonshemmede må si nei til den tryggheten et slikt hjelpemiddel gir. De har ikke råd til å ha trygghetsalarm i huset, og det skaper utrygghet, mistriivsel og kan også i neste omgang føre til psykiske problemer. Saken gjelder nemlig å få trygghetsalarmer godkjent som hjelpemiddel på lik linje med f.eks. krykker, rullestoler o.l., administrert enten gjennom hjelpemiddelsentralen eller hjemmesykepleien. Slike hjelpemidler er gratis til utlån mot innbetaling av et lite depositum som den enkelte bruker eller familie får tilbake når hjelpemidlet leveres tilbake etter bruk. Skal denne tjenesten bli gratis, må dagens lovverk endres, og det vil ikke sosialministeren ta initiativ til.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Representanten Korsberg peikte på eit problem som eg er samd i at ein må sjå nærmare på, og det er det totale omfanget av eigendelar og kven det rammar mest. I den samanhengen har departementet eit arbeid i gang, ei utgreiing i høve til eit tak 1 og eit tak 2 på eigendelar, som skal skjerma storforbrukarane. Men når det altså gjeld denne spesielle delen av omsorgstenestene, har eg både peikt på samordning med annan elektronikk, og eg har peikt på innkjøp til gunstigare pris. Eg har òg peikt på ei drøfting av rettleiande retningslinjer som ein veg å gå, i tillegg til at

kommunane i dag har høve til å bruka omsorgstilskotet til tryggingsalarmar.

S p ø r s m å l 1 8

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Nordland Sentralsykehus hadde i 1999 et underskudd på ca. 85 mill. kroner. Sykehuset har samtidig et stort korridorpasientproblem. Ventetiden for behandling ved NSS er også betydelig.

Vil statsråden sørge for at fylkeskommunen i sin tilpassing til budsjettet ikke forverrer situasjonen for pasientene ved NSS, og vil statsråden sørge for at problemene med korridorpasienter ved NSS fjernes?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Sykehusene har hatt en stor aktivitetsvekst etter at den innsatsstyrte finansieringsordningen ble innført i 1997. Fra da av og fram til i dag er utbetalingene til innsatsstyrt finansiering økt i størrelsesorden 1,8 milliarder kr. Dette er en utvikling som vi kan være fornøyd med. Men veksten i behandlingsaktivitet har vært større enn både staten og fylkeskommunene har forventet. Selv om staten betaler ut en refusjon for den økte aktiviteten, presser dette de fylkeskommunale rammer fordi den direkte statlige refusjonen dekker anslagsvis halvparten av kostnadene.

Sykehusene og dermed fylkeskommunenes totale økonomi er presset. Sosial- og helsedepartementet har nå etablert et nært samarbeid med Kommunenes Sentralforbund og representanter fra sykehussektoren for å gjennomgå den økonomiske situasjonen for sykehusene og fylkeskommunene. Eksterne helseøkonomiske miljøer og berørte departementer er trukket inn i dette arbeidet. Regjeringen vil på bakgrunn av denne gjennomgangen legge fram sine vurderinger og forslag i en egen sak til Stortinget i mars. Siktemålet er å bidra til den ønskede aktivitetsutvikling ved sykehusene i år og

- å få et bedre beslutningsgrunnlag i budsjettet når det gjelder innsatsstyrt finansiering
- å legge til rette for en større forutsigbarhet i de økonomiske rammebetingelser for sykehusdrift
- å bidra til større samsvar i beskrivelsen av budsjettvirkninger og faktiske forhold mellom stat og kommunesektor

Stortinget har ved flere anledninger, sist i forbindelse med behandlingen av forslaget til ny spesialisthelsetjenestelov, slått fast at det er fylkeskommunene som skal sørge for at befolkningen får nødvendig tilgang til helse tjenester. Det innebærer bl.a. at fylkeskommunen skal foreta de nødvendige prioriteringer for at befolkningen får dekket sitt behov for spesialisthelsetjenester.

Nordland fylkeskommune opplyser at det skal legges fram en egen sak for fylkestinget i mars om sykehusenes økonomi. Eventuelle budsjettjusteringer vil skje medio juni. Den politisk ansvarlige helseråden i fylkeskommunen opplyser til meg at det ikke vil bli gjennomført innsparinger før man vet hva som blir resultatet av den gjennomgang som skjer sentralt og som vil bli fremlagt for Stortinget.

Fylkeskommunen opplyser videre at det er gjennomført tiltak for å redusere omfanget av korridorpasienter, bl.a. økning av sengekapasitet og bemanning. Ifølge fylkeskommunen har det ikke vært korridorpasienter ved NSS siden april 1999, med unntak av den siste tidens influensaepidemi. Jeg forutsetter på min side at eventuelt utilfredsstillende forhold ved NSS når det gjelder korridorpasienter, løses i dialog med fylkeskommunen og fylkeslegen, eventuelt om nødvendig med pålegg fra Helsetilsynet.

U r s u l a E v j e hadde her overtatt presidentplassen.

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg takker for svaret. Det er betryggende å høre at man har satt i gang et arbeid for å få en total gjennomgang av tilbudet, sett i forhold til alle fylkeskommuner.

Med min kjennskap til Nordland og til det sittende styret der, er jeg redd for at man prioriterer ideologi, riktige løsninger, foran pasientenes beste. Alle investeringene er allerede stoppet, noe som selvfølgelig gjør at sentralsykehuset kommer inn i en ond sirkel ved at gammelt utstyr gir ineffektiv drift. Sentralsykehuset har også muligheten til å leie inn private tjenester, som bl.a. er etablert i Bodø-området, noe som vil gjøre at man får et billigere tilbud til beste for pasientene. Ministeren nevnte fylkeslegen, og jeg vil spørre ministeren om han vil sørge for at fylkeslegen, som departementets forlengede arm i Nordland, følger NSS ekstra godt, slik at pasientene ikke blir skadelidende.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Representanten Svendsen fører nå videre en ideologisk og partipolitisk debatt, som vel hører bedre hjemme i Nordland fylkesting, der representanten Svendsen inntil nylig var medlem, enn i denne sal. Jeg kan iallfall ikke som statsråd gå inn i den debatten.

Derimot vil jeg bekrefte på direkte spørsmål fra representanten Svendsen at fylkeslegen i Nordland, som andre fylkesleger, gjør jobben sin, og en del av den jobben er å se til at det er forsvarlig drift ved sykehusene.

Kenneth Svendsen (Frp): Stykkprisfinansiering, eller innsatsstyrt finansiering, var ministeren også inne på. Den er nå satt til 50 pst. Ved å øke denne andelen vil en legge et ytterligere press på sentralsykehuset i Nordland, som selvfølgelig som andre sykehus da kan behandle flere pasienter. Dermed øker NSS' muligheter til inntekter. En behagelig bivirkning av dette vil selvfølgelig også være at ventetiden og problemene med korridorpasienter minimaliseres.

Vil ministeren ta initiativ til at stykkprisen økes i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett eller i budsjettet for 2001?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Regjeringen har gjennom to budsjettforlik her i denne salen, som har inkludert representanten Svendsens parti, bidratt til en økning av den andelen sykehusfinansiering som kommer fra direkte

oppgjør pr. pasientbehandling. Jeg er overbevist om at det har bidratt til den aktivitetsøkningen som vi nå ser.

Jeg mener imidlertid at det er klare grenser for hvor langt en kan gå i andel stykkpris eller innsatsbasert finansiering, for jo høyere man kommer, jo større utfordringer vil man få når det gjelder budsjett- og økonomistyringen ved sykehusene. Jeg tror derfor at tiden nå er inne, ca. 1 måned etter at Stortinget vedtok budsjettet for år 2000, til å la disse rammebetingelsene være stabile, og at en så kommer tilbake til det spørsmålet i forbindelse med den fullstendige evalueringen av ISF-systemet som nå forberedes.

S p ø r s m å l 1 9

Siri Frost Sterri (H): Jeg har følgende spørsmål til helseministeren:

««Barna kan bli vitaminforgiftet» er overskriften på et oppslag i Nationen 17. januar 2000 som gjelder advarsel fra Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet mot å godta EUs barnematdirektiv. «Grensen mellom anbefalt inntak av vitamin D og forgiftning er relativt liten», heter det i oppslaget.

Hvordan vurderer statsråden de norske innvendingene overfor EU sett i lys av Tines lansering av ny lettmeik tilsett vitamin D?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Ettersom kostholdet er forskjellig fra land til land, mener Norge at avgjørelse om beriking av matvarer bør gjøres på nasjonalt nivå som en del av det enkelte lands ernæringspolitikk. Dette er i tråd med anbefalinger fra internasjonale organer som Codex Alimentarius.

Tilsetning av næringsstoffer for å forebygge mangeltilstander i grupper av befolkningen har i lang tid vært et sentralt virkemiddel i norsk mat- og ernæringspolitikk. Norske helsemyndigheter mener at det fortsatt er viktig å beholde muligheten til å regulere tilsetning av næringsstoffer til matvarer beregnet på det norske markedet ut fra helsemessige hensyn som en del av vårt nasjonale helsefremmende arbeid.

I Norge er det helsemyndighetene ved Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet som fortløpende vurderer behovet for å berike næringsmidler ut fra bl.a. kostholdsundersøkelser. Deres vurdering er at det norske kostholdet gir tilstrekkelige mengder av de fleste næringsstoffer. Det viktigste unntaket er vitamin D. Mangel på vitamin D kan føre til rakitt, såkalt engelsk syke. I Norge skyldes D-vitaminmangel bl.a. lite sollys i vinterhalvåret. D-vitaminmangel er særlig påvist hos en del eldre mennesker og i grupper av innvandrere.

Det vil alltid være en balanse mellom det å forebygge mangel på et næringsstoff og det å unngå risiko for helse-skade. Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet anbefaler alle å ta en teskje tran om dagen. I tillegg har vitamin D lenge vært tillatt i smør og margarin. I 1994 påpekte det daværende Statens ernæringsråd at en ytterligere økning av vitamin D-tilførselen til den norske befolkning enklest og best kunne gjøres ved at lettmeik og skummet melk ble vitaminisert. Melk egner seg godt til å

øke inntaket av vitamin D, fordi det er en av våre vanligste matvarer. Tillatelse til å tilsette vitamin D i melk ble gitt av Statens Næringsmiddeltilsyn etter råd fra Ernæringsrådet i 1998. Som en del av den løpende vurdering av norsk berikingspraksis har Ernæringsrådet i 1999 nedsett en arbeidsgruppe som skal se på vitamin D i kosten, særlig i relasjon til vitaminmangel hos innvandrere.

Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet anbefaler bruk av magre melketyper, helst skummet melk. TINE Norske Meieriers nye lettmeik er tilsatt 0,4 mikrogram vitamin D pr. desiliter melk. Også laktoseredusert lettmeik er tilsatt vitamin D.

Det er ingen fare for å få vitamin D-forgiftning ved å drikke vitaminisert lettmeik. Anbefalt daglig inntak av vitamin D er 10 mikrogram for barn under 3 år og for eldre, og 5 mikrogram for de mellomliggende aldersgruppene. Beregninger viser at voksne må drikke mer enn 10 liter beriket melk daglig før man nærmer seg grensen for toksisitet, eller forgiftning. Heller ikke ved et vanlig sammensatt kosthold med ulike vitamin D-kilder vil det ved norsk berikingspraksis være mulig å nærme seg grensen for toksisitet. Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet anbefaler at spedbarn enten ammes eller får morsmelkerstatning fram til ettårsalder. Beriket melk vil derfor sannsynligvis ikke være noe stort innslag i barnas kost før etter den tid.

EUs barnematdirektiv regulerer sammensetning og markedsføring av kornbaserte produkter og annen barnemat beregnet for sped- og småbarn. Norske barn har et ganske høyt forbruk av barnegrøt sett i internasjonal sammenheng. Sammen med bruk av morsmelkerstatning og tran vil en del barn ved en eventuell implementering av EUs barnematdirektiv kunne komme opp mot øvre grense for daglig inntak av vitamin D for denne aldersgruppen – dette ifølge en undersøkelse foretatt av Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet. Barnematdirektivet åpner for tilsetning av en rekke næringsstoffer, bl.a. vitamin D. Industriefremstilt grøt vil i henhold til direktivet kunne inneholde fra 2,3 til 6,8 mikrogram vitamin D pr. porsjon grøt, dvs. at tillatt mengde i direktivet er av en helt annen størrelsesorden enn ved den tillatte berikingen av melk. Deresom EUs barnematdirektiv gjennomføres i Norge, kan dette etter Ernæringsrådets og Næringsmiddeltilsynets vurderinger føre til at spedbarn får et svært høyt og for noen et helsemessig uheldig inntak av vitamin D ved tilsetning opp mot den foreslåtte maksimumsgrensen.

Det er altså de norske fagmyndighetenes vurderinger som ligger til grunn både for tillatelsen til beriking av melk og for den norske holdningen til EUs barnematdirektiv, og som gjør at vi har bedt EUs vitenskapskomite vurdere dette direktivet på nytt.

Siri Frost Sterri (H): Utgangspunktet statsråden tar, nemlig at beriking av mat skal være et rent nasjonalt anliggende, kan synes tilforlatelig, men også statsråden bør erkjenne at EØS-avtalen som gjør Norge til en del av det indre marked, en avtale Kristelig Folkeparti for øvrig stemte for, ikke uten videre gir aksept for et slikt utgangspunkt fra det enkelte lands side. Følgelig skal det sterke grunner til,

fra norsk side, å få medhold i EU for å kunne unntas fra berikingsdirektivenes bestemmelser. Det vil da være viktig at det ikke kan reises tvil om motiver bak innvendingerne fra norsk side. Det må ikke kunne reises tvil om hvorvidt beskyttelse og favorisering av norskprodusert mat kan være et motiv fra norsk side. Ser statsråden at dette nå lett kan bli en innvending fra EUs side? Og er det slik at norske fagmiljøer er bedre enn fagmiljøene i Europa, som ikke har innvendinger mot ekstra D-vitamin?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Nei, selvsagt er det ikke slik at de norske fagmiljøene nødvendigvis er bedre enn fagmiljøene ute i Europa. Det er ikke derfor vi har en annen politikk i Norge. Vi har en annen politikk i Norge fordi virkeligheten her er annerledes. Når det gjelder barnemat, har norske barn en helt annen sammensetning av sitt kosthold og spiser mer industriefremstilt grøt enn barn på kontinentet. Og når det gjelder de mer klimatiske forhold og tilgang på sollys i vinterhalvåret, tør det være kjent at Norge også der stiller annerledes enn land som ligger lenger sør i Europa. Dette er utgangspunktet for at jeg mener at berikingspolitikken bør være noe som vi har rimelig kontroll med nasjonalt.

Så til spørsmålet om hvorvidt de beslutninger som representanten Frost Sterri viste til, kan reise tvil om motivene til norske myndigheter. Det er det i så fall ingen grunn til. Jeg mener gjennom mitt første svar å ha dokumentert at det faktisk er gode faglige grunner til de konklusjoner som våre faginstanser er kommet til, og jeg synes heller ikke at andre burde så tvil om det.

Siri Frost Sterri (H): Jeg velger å overhøre de antydninger som lå i den siste bemerkningen fra statsrådets side. Jeg skal heller ikke røre mer ved utgangspunktet for spørsmålet, men håpe at statsråden da kan ha en god sak overfor EU, for jeg tror vi uansett vil være enige om at i den grad vi ikke ønsker å slutte oss til direktiver, så bør vi ha sterke og gode argumenter imot fra norsk side.

Men jeg undres likevel lite grann på om ikke også statsråden etter hvert ser, med det utvalg av matvarer av ulik opprinnelse som også har funnet veien til butikkhyllene i Norge, at det nå kan være grunn til å foreta en gjennomgang av vår tradisjonelle norske forbrukerpolitikk og legge sterkere vekt på en grundig og forståelig merking av matvarer, slik at forbrukerne kan gjøre sine valg, fremfor at myndighetene fortsatt skal bestemme hva som skal være riktig og sunn mat.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er glad for at vi står sammen om at det er viktig å ha en sterk og god sak i forhold til EU; det mener jeg også at vi har, og at den er solid faglig basert og forankret i de mer særnorske forhold, som også må danne utgangspunkt for våre vurderinger.

Det er jo ikke slik at mat- og ernæringspolitikken enten skal basere seg på forbrukernes frie valg basert på informasjon og merking eller på en formyndersk politikk der myndighetene nærmest bestemmer hva man skal spise. Det har alltid vært et samspill mellom disse to faktorene, og det må det fortsatt være. Jeg ser ikke bort fra at

det i en tid med større grad av opplysning og informasjon kan være riktig å forskyve dette balansepunktet mellom myndighetenes aktivitet og forbrukernes frie valg. Men jeg tror alltid det vil være behov for å ha en ernæringspolitikk, ha myndigheter som vurderer dette, og som styrer på de områdene det er riktig å styre.

Presidenten: Vi vil nå gå tilbake til spørsmål 14.

S p ø r s m å l 1 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Grethe G. Fossum til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av kirke-, utdannings- og forskningsministeren.

Grethe G. Fossum (A): Jeg vil få stille kirke-, utdannings- og forskningsministeren, alias miljøvernministeren, følgende spørsmål:

«Gratis skoleskyss gis etter visse kriterier, som antall kilometer og eventuelt farlige trafikkforhold på skolevegen. I en del kommuner i Hedmark har befolkningen opplevd besøk av ulv svært nær hus og eiendom, og frykten for barns sikkerhet i forhold til skolevegen er reell.

Vil statsråden ta initiativ til å gi elevene gratis skoleskyss i de kommunene hvor innbyggerne trues av nærgående ulv?»

Statsråd Guro Fjellanger: Opplæringslova § 7-1 gjev elevane rett til fri skyss ved særleg farleg eller vanskeleg skuleveg. I vurderinga av om skulevegen er særleg farleg eller vanskeleg, er det i tillegg til å leggje vekt på tilstanden til skulevegen, klimaet og trafikkforholda på vegen, òg relevant å leggje vekt på forhold knytte til den enkelte eleven.

I vurderinga av retten til skyss ved særleg farleg eller vanskeleg skuleveg er det med andre ord relevant å leggje vekt på den subjektive frykta for ulv som elevane kan ha. Denne subjektive frykta må likevel haldast opp mot den objektive faren for ulveangrep. Det vil difor vere naturleg for kommunen å innhente fråsegn frå ein instans som er sakkunnig i slike spørsmål.

Det er Statens Utdanningskontor i Hedmark som tek endeleg stilling til klage over kommunale vedtak om rett til skyss ved særleg farleg eller vanskeleg skuleveg.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker for miljøvernministerens svar, som jeg syntes var interessant fordi man her legger opp til en todeling av spørsmålet, den subjektive frykt opp mot den objektive fare. Da er det vel slik at det faktisk er miljøvernministeren som er den rette instans til å avgjøre om det er en objektiv fare for ulveangrep, og da er spørsmålet mitt: Kan en objektiv fare for ulveangrep utelukkes i Norge? Har miljøvernministeren noen som helst forskere som vil stille opp og si at ulven er totalt ufarlig for skoleelever i Norge?

Statsråd Guro Fjellanger: I lang tid har ulven på det nærmeste vært utryddet i Norge, men vi er nå i ferd med

å bygge opp bestanden til det nivået som vi regner vi må ha den på for at den skal kunne betraktes som levedyktig. I det ligger det også at detaljkunnskapen om hvor stor faren for konfrontasjon mellom ulv og mennesker er, ikke er så god som den ville ha vært hvis vi hadde hatt mer erfaring med ulv.

Samtidig er ulven et rovdyr, den er en del av norsk natur, og det er ingen som kan garantere at det aldri noensinne i noen situasjon vil kunne skje at ulv angriper mennesker. Samtidig vet vi at dette ikke har skjedd på svært lang tid, noe som selvsagt også delvis skyldes at det har vært få ulver i norsk natur. Men det er grunn til å tro at andre farer på skoleveien, som f.eks. det å bli påkjørt, er langt mer sannsynlige enn det å bli angrepet av ulv.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg merker meg at miljøvernministeren sier at hun ikke kan garantere for at ulv ikke angriper mennesker, og at hun igjen kommer med den påstand at trafikken kanskje er farligere. Det er det vel på det nåværende tidspunkt kanskje grunn til å tro, men nå er det faktisk slik at vi har bygd inn i opplæringsloven at man skal beskytte skolebarn mot trafikken.

Nå er man i ferd med å prøve å få til et slags kjerneområde for ulv i de østlige deler av Hedmark, og da vil konfliktene og konfrontasjonene mellom befolkningen, og da særlig skoleelever, oppstå.

Mitt spørsmål er: Tar miljøvernministeren den sjansen at det kan være at barn angripes av ulv på skolevei, eller vil hun i Regjeringen gå inn for – som en konsekvens av den problemstillingen som hun selv har brakt oss inn i, og som man må ta hensyn til – å gi barna fri skoleskyss?

Statsråd Guro Fjellanger: Som jeg sa i mitt forrige svar, har vi, bl.a. fordi vi i lang tid har hatt svært få ulver i Norge, for liten kunnskap om den reelle faren for at ulv angriper mennesker. Og det er også grunnen til at dette er et av de områdene som Regjeringen nå jobber spesielt med, og hvor vi mener at det er viktig å få mer kunnskap.

Representanten Fossum forskutterer litt når hun sier at Regjeringen er i ferd med å etablere et kjerneområde for ulv. Regjeringen vil komme tilbake til spørsmålet om sonering i god tid før beitesesongen.

Men det er ett viktig prinsipp: Når storsamfunnet har bestemt at vi skal ha levedyktige bestander av rovdyr i Norge, må også storsamfunnet være villig til å være med og ta ansvaret for det, og ikke overlate det fullstendig til den enkelte kommune. Jeg mener at det i den sammenhengen vil være naturlig å vurdere om spørsmålet om skoleskyss også bør inngå i storsamfunnets ansvar.

S p ø r s m å l 2 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Jan Johnsen til olje- og energiministerens, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av olje- og energiministerens.

Jan Johnsen (H): Jeg har stilt følgende spørsmål til energiministerens:

«Ifølge Teknisk Ukeblad 18. november 1999 kan krane for Norges to største petrokjemiske gassbaserte anlegg bli stengt. Etter at avtalen med Ekofisk utgår i 2001, har de nå problemer med å skaffe seg langsiktige leveranser av norsk gass. Dette er i strid med det Stortinget vedtok i behandlingen av St.meld. nr. 44 (1994-95) Norge som gassnasjon – bruk av naturgass i Norge.

Vil statsråden legge til rette for at bedriftene får den gassen de i fremtiden har behov for?»

Statsråd Guro Fjellanger: Petrokjemivirksomheten i Grenlandsområdet ble etablert på 1970-tallet basert på våtgassleveranser fra Ekofisk-området, de såkalte opsjonsavtalene. På grunn av synkende våtgassproduksjon fra Ekofisk-området kombinert med økende etterspørsel som følge av kapasitetsutvidelser ved Bamble-anleggene, har leveransene under disse avtalene de siste årene ikke greid å dekke hele behovet etter våtgass. Nedgangen var særlig stor i fjor, og anleggene var da nødt til å kjøpe inn store våtgassvolumer i spotmarkedet. I det nordvest-europeiske våtgassmarkedet har det i mange år vært et stort overskudd på propan og butan.

Avtalene om våtgassleveranser fra Ekofisk-området ble reforhandlet i 1997 og 1998. Kjøper og selger ble da bl.a. enige om at leveransene av propan og butan skal opphøre i oktober i år. Leveransene av etan vil imidlertid fortsette fram til oktober 2007.

Tilgang på etangass er svært viktig for petrokjemivirksomheten i Bamble fordi etylen-crackeren på Rafnes, som er kjernen i virksomheten, er konstruert slik at den er avhengig av en minimumsandel med etan som føde. I våtgassmarkedet i Europa er det liten tilgang på etan, og bl.a. for å sikre etanleveransene til Bamble, er et nytt utskillingsanlegg for etan under bygging på Kårstø. Dette anlegget vil fra 2001 produsere rundt 600 000 tonn etan i året, hvorav en fjerdedel er solgt på en langsiktig kontrakt til etylen-crackeren på Rafnes. Dette er mer etan enn det crackeren i dag får under avtalene fra Ekofisk-området. I tillegg vil Hydros ammoniakfabrikk på Herøya kjøpe en fjerdedel av etanet fra Kårstø, mens den siste halvparten er solgt til Borealis i Stenungsund.

På slutten av fjoråret ble i tillegg to nye utskillingsanlegg for våtgass ferdigstilt av Hydro på Sture og av Vest-prosess på Mongstad. Fra disse våtgassanleggene vil petrokjemivirksomheten i Bamble motta ca. 300 000 tonn årlig med propan og butan.

Slik jeg forstår det, vil de langsiktige leveranser fra de tre nye våtgassanleggene langt på vei dekke dagens råstoffbehov ved petrokjemivirksomheten i Bamble. Med nåværende kapasitet forbruker anleggene i Bamble bare rundt en tiendedel av samlet norsk våtgassproduksjon de neste årene. Dersom industrien ønsker mer våtgass til kapasitetsutvidelser, er det følgelig rom for dette, men vilkårene for slike leveranser må i så fall avklares gjennom kommersielle forhandlinger mellom selger og kjøper.

Jan Johnsen (H): Jeg takker for svaret.

Nå er det slik at bedriftene her ikke klager på pris, de er villige til å ta den prisen som måtte være i markedet.

Det som er problemet for bedriftene, er at de ikke får den langsiktige avtalen som de har behov for for å kunne fortsette driften etter 2001. Det som er det viktige for meg, er at de norske myndighetene er med på å legge til rette slik at dette kan skje, og at bedriftene kan slippe å gå en usikker fremtid i møte. Jeg regner med at statsråden kan bekrefte at departementet vil hjelpe til med å få dette på plass.

Statsråd Guro Fjellanger: La meg først få si at det er viktig at representanten her presiserer at dette ikke er et prisspørsmål, men et behov for langsiktighet. Vi mener at med de tiltakene som er satt i verk, og med de produksjonsplanene som nå foreligger, vil det være mulig å få rom til kapasitetsutvidelse. Men en forutsetning for det er, som jeg allerede har sagt, at det må avklares gjennom kommersielle forhandlinger mellom selger og kjøper. Men vi kan ikke se at det skulle være noen ting i veien for å få rom for kapasitetsutvidelse, også i et langsiktig perspektiv.

Jan Johnsen (H): Jeg takker igjen for svaret, som jeg synes var positivt. Det er ofte slik at det er tidkrevende å bygge ut felt for landbasert videreutvikling. Det er mange lisensdeltakere, og det tar ofte lang tid. Hvordan kan man påvirke disse prosessene slik at det velges løsninger som tilrettelegger for landbasert virksomhet?

Statsråd Guro Fjellanger: Det som er myndighetenes viktigste oppgave, er å legge til rette for virksomhet gjennom gode rammevilkår, og så sørge for at den virksomheten som etableres, selvsagt skjer innenfor de regler og det lovverk som til enhver tid gjelder. Min oppfatning er at med de skrittene som nå er tatt, og med det produksjonsvolumet som vi vil ha på plass i løpet av kort tid, har myndighetene langt på vei allerede lagt til rette for den virksomheten som Jan Johnsen spør om, og jeg tror at med det rom for utvidelse som ligger i det volumet vi her snakker om, skal det ikke være noe i veien for å kunne planlegge langsiktig også for denne type virksomhet.

S p ø r s m å l n r . 2 1

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Reguleringsplanen for Lørenskog nye sentrum er brakt inn til departementet av fylkesmannen i Oslo og Akershus, fordi den anses å være i strid med bestemmelsen om midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre utenfor sentrale byer og tettsteder. Departementet har hatt saken i mer enn et halvt år uten at det er fattet vedtak. Manglende vedtak har konsekvenser for blant annet sykehjemsutbygging og boligbygging i kommunen.

Når kan en forvente at departementet vil ta en beslutning?»

Statsråd Guro Fjellanger: Saken er brakt inn for Miljøverndepartementet til endelig avgjørelse i henhold til vedtekter for planforsøket i Akershus om «midlertidig

overføring av departementets myndighet til å avgjøre innsigelser til kommunale arealplansaker etter plan- og bygningsloven». Myndigheten ligger etter dette til Akershus fylkesting, som stadfestet reguleringsplanen 15. juni 1999. Fylkestinget tok dermed ikke en innsigelse fra fylkesmannen til følge.

Fylkesmannen viser til at den planlagte utvidelse av kjøpesentrene på 12 400 m² er i strid med «rikspolitisk bestemmelse av 08.01.99 om midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre utenfor sentrale byer og tettsteder». I brevet til Akershus fylkeskommune skriver fylkesmannen bl.a.:

«Fylkesmannen kan ikke se at den foreslåtte utvidelsen av handelsarealene faller inn under noen av unntaksbestemmelsene i rikspolitisk bestemmelse om midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre. Det er etter Fylkesmannens vurdering dokumentert at tiltaket vil ha regionale konsekvenser ved at veksten i konkurrerende sentre svekkes og at en betydelig del av etterspørselsveksten som følge av utvidelsen vil komme fra kunder bosatt utenfor kommunen. Selv om utbyggingen vil ha en rekke positive sider for Lørenskog kommune, kan ikke Fylkesmannen se at dette i seg selv åpner for unntak fra den rikspolitiske bestemmelsen.»

Befaring i saken ble avholdt den 15. september 1999 med representanter for fylkeskommunen, kommunen, fylkesmannen og interesserte parter.

I forbindelse med departementets behandling er det avholdt møter med kommunen, fylkeskommunen og Samferdselsdepartementet. Olav Thon Gruppen, som interessert i Solheim-/Skårer-området, har også inngitt synspunkter.

Saken er av prinsipiell og særlig interesse i forhold til den rikspolitiske bestemmelsen om kjøpesentre. I tillegg har den tilknytning til «fylkesdelplan for strategier og retningslinjer for utbyggingsmønster og arealbruk på Romerike 1999-2020», som også er til behandling i departementet. Sakens spesielle karakter og omfattende materiale har medført et betydelig og tidkrevende arbeid.

Jeg er klar over at det ligger betydelig potensial i planen om å etablere et flerfunksjonelt kommunesenter for Lørenskog av høy standard, og vil i min avgjørelse søke å ta hensyn til at dette målet kan nås.

Ordføreren har bedt om et møte med meg. Dette vil bli avholdt snarlig, og avgjørelsen vil bli truffet en-to uker etter møtet.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg må si jeg hadde forventet et mer konkret og positivt svar nå.

Statsråden nevner et møte med ordføreren. Det er behov for å understreke at det er ordføreren som har tatt dette initiativet, og ikke statsråden.

Saken er prinsipiell, sier statsråden, i forhold til bestemmelsen om kjøpesentre. Men intensjonen med midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre kunne da umulig være at f.eks. en kommune som Lørenskog, med 30 000 innbyggere, skulle nektes et flerfunksjonelt, urbant, for-

tettet kommunesentrum basert på de høyeste planfaglige og estetiske prinsipper?

Hvis miljøvernministeren ser bort fra kommune- og fylkestingsvedtaket og gir sine regionale embetsmenn medhold, må jeg si at Regjeringens troverdighet når det gjelder lokalt folkestyre, ikke står til troende. Jeg kunne godt tenke meg å få statsrådens kommentar til det.

Statsråd Guro Fjellanger: Representanten spør etter et mer konkret og positivt svar nå. Til det må jeg få replisere at det ikke er vanlig å drive med saksbehandling fra Stortingets talerstol, og det kan jeg selvsagt heller ikke gjøre i dag.

Som jeg sa, vil jeg snarlig ha et møte med ordføreren. Det er riktignok ordføreren som har tatt initiativet denne gangen, men dette føyer seg altså pent inn i rekken av møter vi har med ordførere i innsigelsessaker – og vi er inne i en god rutine. Så vil vi, som jeg sa i mitt første svar, fatte en avgjørelse innen en – to uker etter et slikt møte.

Når det så gjelder spørsmålet om lokalt selvstyre, var det en interpellasjonsdebatt om dette temaet i Stortinget en gang i 1999. Da kunne Regjeringen legge fram en svært god statistikk, som viste at antall saker hvor en regjering har overkjørt det lokale selvstyre, har gått ned under denne regjeringen.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg er fullt klar over at man ikke kan drive saksbehandling fra Stortingets talerstol – det er prisverdig at statsråden understreker det.

Men statsråden har hatt mer enn god nok tid. Det er halvannen uke siden hun fikk spørsmålet fra meg. Saken har ligget i departementet i over et halvt år. Jeg sendte også et brev til statsråden den 18. oktober om disse spørsmålene, så statsråden har hatt mer enn nok av muligheter til å forberede et konkret svar. Og jeg har jo en følelse av at det at saken nå blir satt på dagsordenen her i Stortinget, har gjort at vi nå kanskje kan håpe på å få fortløpende i en avgjørelse.

Men jeg har også lyst til å spørre om det er slik at det er saksbehandlerkapasiteten i departementet som er dårlig. Eller hva er det som er den egentlige grunnen til at det tar så lang tid å få svar på en slik søknad?

Statsråd Guro Fjellanger: Som jeg sa i mitt første svar, er dette en komplisert og sammensatt sak, ikke minst en sak som vil kunne ha stor prinsipiell betydning for retningslinjene for etableringsstopp av kjøpesentre.

Når denne saken har tatt noe tid, er det delvis på grunn av at den er av stor prinsipiell viktighet, men også fordi vi har prøvd å kjøre en inkluderende prosess her. Vi har hatt befarung, og vi har hatt møter med alle berørte parter, som vi nå altså avslutter med et møte med ordføreren om kort tid.

S p ø r s m å l 2 2

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Miljøverndepartementet har gitt tillatelse til at ekstra slepefartøy for oljelenser på Norne-skipet og lignende installasjoner kan demobiliseres og erstattes med en liten motorbåt på 24 fot. Båten har en ca. 160 hk motor og befinner seg om bord i supplyskipet sammen med oljelensa. Supplyskipet har 12 000 hk. Ved en ulykke skal lensa sjøsettes og slepes og manøvreres, ofte i dårlig vær, av supplyskipet og en båt med ca. 160 hk.

Synes statsråden dette er likeverdige slepefartøy, og at dette er forsvarlig beredskap?»

Statsråd Guro Fjellanger: Kravet til oljevernberedskapen på Norne-feltet er bl.a. at det skal finnes tilstrekkelig slepekapasitet for lenser, slik at det er mulig å ringe inn et eventuelt oljeflak og deretter ta det opp med en oljeopptaker. Dette medfører et krav om to fartøyer, som i praksis er løst ved et større beredskapsfartøy hvor det om bord også er lagret et mindre slepefartøy, som kan sjøsettes ved behov.

Slepefartøyet er forbedret i forhold til tidligere, og det er gjennomført tester som viser at denne løsningen er operativ under de forhold der man kan forvente å få tatt opp olje fra sjøen, det vil bl.a. si ved en bølgehøyde på opp til fire–fem meter og en vindhastighet på i størrelsesorden 15–20 m/sek. Økt slepekapasitet alene vil ikke forbedre muligheten for å få tatt opp olje dersom vær-situasjonen tilsier at det ikke er mulig å iverksette en effektiv oljevernaksjon fordi oljen f.eks. blandes i vannmassene og lensene ikke effektivt kan samle oljen opp. SFT vurderer det derfor slik at to selvstendige fartøyer ikke vil gi en tilstrekkelig økning av de reelle mulighetene for å gjennomføre et vellykket opptak av olje, også sett i forhold til de kostnadene et slikt krav vil innebære.

Beredskapsfartøyet som er stasjonert ved produksjonsfeltet, skal kun ivareta en førsteinnsats inntil tyngre utstyr er på plass, og operatørene har gjennom sine beredskapsplaner plikt til å disponere slikt utstyr innen gitte responstider.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret, som ikke var svar på det jeg spurte om – langt ifra. Når jeg stilte spørsmålet, var det fordi det er åpenbart at det å betrakte en liten lettått med en bitte liten motor som et fullverdig fartøy i forhold til et stort supplyfartøy med 12 000 hk, er nesten utrolig. Båten de hadde før den nye såkalte forbedrede utgaven – forbedringen består i at det er montert et lite styrhus fram på båten – sank da den skulle testes. Med all respekt for statsråden, for departementet og for SFT – jeg tviler sterkt på om den båten som nå skal erstatte alle slepefartøyer, har vært prøvd i fire–fem meter høye bølger.

Mitt tillegsspørsmål er: Har fartøyet vært testet i fire–fem meters bølgehøyde og i den vindstyrken som det er referert til?

Statsråd Guro Fjellanger: Det miljøvernmyndighetene og fagmyndighetene har gjort, er å vurdere hvilke tiltak som vil være tilstrekkelig til at man kan få ringet inn et eventuelt oljeflak og deretter få tatt det opp. Den jobben som slepefartøyene skal gjøre, er altså å få satt ut lenser og omringet oljeflaket, mens selve opptaket må skje ved at man har en beredskap som kan være på plass etter kort tid, slik som operatøren er pålagt.

Den faglige vurderingen av hva som er tilstrekkelig slepekapasitet, er gjort av fagmyndighetene, som altså mener at den løsningen vi her har valgt, er god nok, dvs. at båten skal kunne tåle både en bølgehøyde på fire–fem meter og vindhastigheter på i størrelsesorden 15–20 m/sek.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker igjen for et svar som langt fra var svar på det spørsmålet jeg stilte. Jeg stilte spørsmålet – og jeg gjentar det gjerne: Har båten vært testet i fire–fem meter høye bølger? Problemet er vel at statsråden ikke vet det. Derfor får jeg heller ikke noe svar, og tvilen kommer vel tiltalte til gode. Båten har vel ikke vært testet, for da hadde den vel sunket, den også, som den forrige gjorde.

Det går klart fram av de to svarene jeg har fått, som ikke besvarte noen av spørsmålene, at det er økonomien som spiller inn her – det er økonomien som bestemmer om man skal ha en god nok oljevernberedskap eller ikke. Det er ikke så nøye om man klarer å forhindre utslipp, bare det ikke koster for mye penger. Det er helt gjennomstyret av at det er økonomi det dreier seg om.

Statsråd Guro Fjellanger: Når fagmyndighetene har kommet fram til at den løsningen som her er valgt, er tilstrekkelig, så forutsetter jeg at både forbedringer og nye tester har vært gjennomført.

Representanten sier at det er utelukkende økonomien som spiller inn. Det er ikke riktig. Men jeg tror vi må erkjenne at det å ta opp olje etter et utslipp, er det faktisk ikke mulig å få til med dagens redskaper hvis det er mer enn 4–5 meter høye bølger og en vindhastighet på mer enn 20 m/sek. Sånn sett ville man ikke løst et konkret problem ved å ha andre og flere båter på stedet.

Det viktigste man kan gjøre, er hele tiden å jobbe på en måte som forebygger at det kommer utslipp. Skjer først utslipp under forhold som er hardere enn det som her er oppgitt, vil man ha et problem uavhengig av hvor mange slepebåter man har på feltet.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 på dagens kart ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.